

Bruxelles, den 11.4.2016
COM(2016) 199 final

PART 1/2

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DEN EUROPÆISKE CENTRALBANK, DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG
SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET**

EU's resultattavle for retsområdet 2016

DA

DA

1. INDLEDNING

Effektive retssystemer spiller en afgørende rolle for opretholdelsen af retsstatsprincippet og Unionens grundlæggende værdier. De er også en forudsætning for et investerings- og erhvervsvenligt klima. Dette er grunden til, at forbedring af effektiviteten af de nationale retssystemer er et af de højt prioriterede mål i det europæiske semester – EU's årlige cyklus for samordning af de økonomiske politikker. EU's resultattavle for retsområdet hjælper medlemsstaterne med at nå dette prioriterede mål.

Den fjerde udgave af resultattavlen er en udbygget samlet oversigt over de nationale retssystemers funktionsmåde: Flere medlemsstater har deltaget i indsamlingen af data, nye kvalitetsindikatorer er blevet indført, f.eks. vedrørende standarder, uddannelse, undersøgelser og retshjælp; indikatorerne vedrørende uafhængighed er blevet forbedret, bl.a. med nye Eurobarometer-undersøgelser; og der gives et dybere indblik i visse områder, som f.eks. elektronisk kommunikation.

Hvad er EU's resultattavle for retsområdet?

EU's resultattavle for retsområdet er et informationsværktøj, der har til formål at hjælpe EU og medlemsstaterne med at skabe mere effektive retssystemer ved at tilvejebringe objektive, pålidelige og sammenlignelige data om retssystemernes kvalitet, uafhængighed og effektivitet i alle medlemsstater.

Resultattavlen bidrager til at afdække potentielle mangler, forbedringer og god praksis. Den afslører tendenser i de nationale retssystemers funktionsmåde over tid. Der opstilles ikke en samlet rangordning, men en oversigt over, hvordan alle retssystemerne fungerer, baseret på forskellige indikatorer, som er af fælles interesse for alle medlemsstater.

Resultattavlen fremmer ikke en bestemt type retssystem og behandler alle medlemsstater lige. Uanset det nationale retsvæsens opbygning eller den retstradition, som retsvæsenet er forankret i, er de væsentlige parametre ved et effektivt retssystem bl.a., at det er velforankret, arbejder hurtigt og er uafhængigt, og at der er let adgang til det til en overkommelig pris.

Resultattavlen fokuserer på tvister i civil- og handelsretlige samt forvaltningsretlige sager med henblik på at bistå medlemsstaterne i deres bestræbelser på at bane vejen for et mere investerings-, erhvervs- og borgervenligt klima. Resultattavlen er et dynamisk værktøj, som udvikles i dialog med medlemsstaterne og Europa-Parlamentet med det formål at identificere de væsentlige parametre for et effektivt retssystem. Europa-Parlamentet har opfordret Kommissionen til gradvist at udvide resultattavlens anvendelsesområde, og overvejelserne om, hvordan det skal gøres, er i gang.

Hvad er metoderne i EU's resultattavle for retsområdet?

Resultattavlen benytter forskellige informationskilder. En stor del af de kvantitative oplysninger kommer fra European Commission for the Efficiency of Justice (Den Europæiske Kommission for et Effektivt Retsvæsen (CEPEJ)) under Europarådet, som Europa-Kommissionen har indgået en aftale med om gennemførelse af en særlig årlig undersøgelse.¹ Disse data stammer fra perioden 2010-2014 og er leveret af medlemsstaterne i overensstemmelse med CEPEJ's metoder. Undersøgelsen indeholder også detaljerede kommentarer og landespecifikke oplysningsskemaer, som giver en større sammenhæng og skal læses sammen med tallene.

¹ Findes på adressen: http://ec.europa.eu/justice/effective-justice/scoreboard/index_en.htm

De andre datakilder er gruppen af kontaktpersoner vedrørende nationale retssystemer², Det Europæiske Netværk af Domstolsadministrationer (ENCJ), Netværket af Præsidenterne for Den Europæiske Unions Øverste Domstole, Sammenslutningen af Statsråd og Forvaltningsdomstole i Den Europæiske Union (ACA-Europa), Det Europæiske Konkurrencenetværk, Rådet for Advokatsamfund i EU (CCBE), Kommunikationsudvalget, Det Europæiske Observationscenter for Krænkelser af Intellektuelle Ejendomsrettigheder, Netværket for forbrugerbeskyttelsessamarbejde, Eurostat, Det Europæiske Netværk for Uddannelse af Dommere og Anklagere (EJTN), Verdensbanken og Det Verdensøkonomiske Forum. Metoderne for 2016-resultattavlen er blevet forbedret ved nærmere inddragelse af gruppen af kontaktpersoner vedrørende nationale retssystemer.

Hvordan giver EU's resultattavle for retsområdet input til det europæiske semester?

Resultattavlen indeholder oplysninger om retssystemernes funktionsmåde og hjælper til at vurdere virkningerne af retsreformer. Hvis resultattavlen bringer dårlige resultater frem i lyset, kræver dette altid en tilbundsgående analyse af årsagerne. Denne landespecifikke vurdering foretages i forbindelse med den europæiske semesterproces via en bilateral dialog med de berørte myndigheder og interessenter. Ved vurderingen tages der hensyn til retssystemets særlige forhold og situationen i de berørte medlemsstater. Det kan på længere sigt få Kommissionen til at foreslå Rådet at vedtage *landespecifikke henstillinger* vedrørende forbedring af de nationale retssystemer.³

2. BAGGRUND: FORTSATTE BESTRÆBELSER PÅ AT FORBEDRE RETSSYSTEMERNE

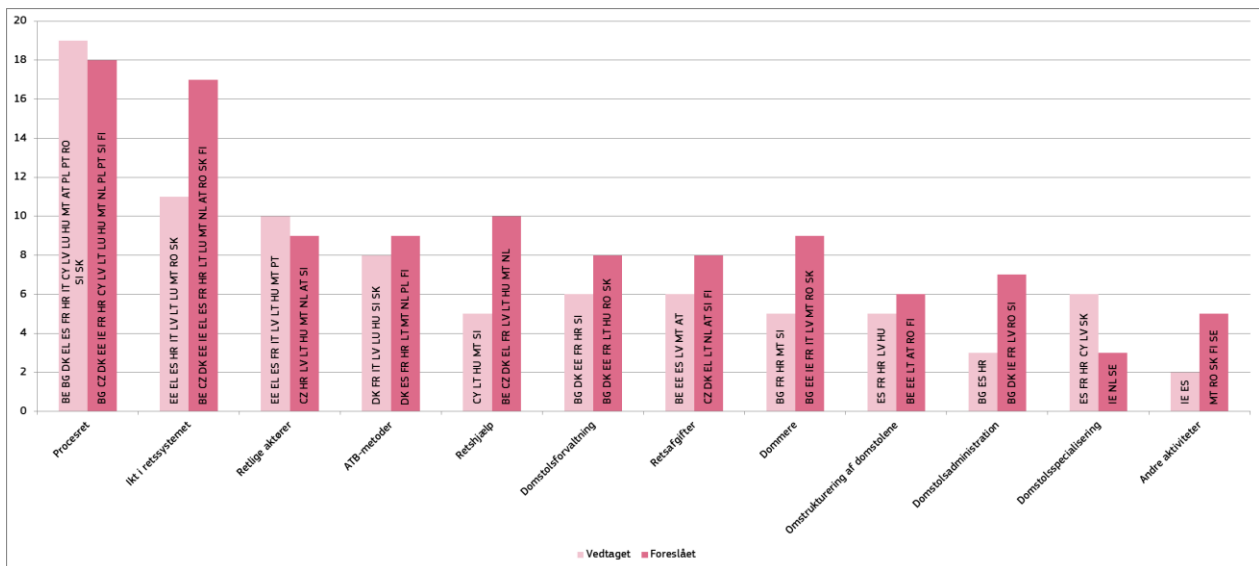
Denne udgave af resultattavlen offentliggøres på et tidspunkt, hvor en række medlemsstater er i færd med at træffe foranstaltninger med henblik på at forbedre deres retssystemer. Figuren nedenfor viser, at næsten alle medlemsstater i 2015 foretog eller bebudede ændringer af deres retssystemer.

Figur 1: Udstedelse af love og forskrifter vedrørende retssystemer i 2015 (*vedtagne foranstaltninger/oplyste initiativer pr. medlemsstat*) (kilde: Europa-Kommissionen⁴)

² Med henblik på at udarbejde EU's resultattavle for retsområdet og fremme udvekslingen af bedste praksis for retssystemernes effektivitet bad Kommissionen medlemsstaterne om at udpege to kontaktpersoner, én blandt dommerne og én fra justitsministeriet. Der holdes regelmæssige møder i denne uformelle gruppe.

³ Kommissionen fremlægger årligt begrundelserne for de landespecifikke henstillinger i individuelle landerapporter i form af arbejdsdokumenter fra Kommissionens tjenestegrene, som findes på adressen: http://ec.europa.eu/europe2020/making-it-happen/country-specific-recommendations/index_en.htm

⁴ Oplysningerne er indsamlet i samarbejde med gruppen af kontaktpersoner vedrørende de nationale retssystemer i 26 medlemsstater. DE og UK fremsendte ingen oplysninger. DE anførte, at landets retssystem er ved at blive reformeret, og at der er forskel på anvendelsesområdet og omfanget i de 16 delstater.

Figur 1 giver en faktisk oversigt over "hvem gør hvad", uden nogen kvalitativ evaluering. Den viser, at mange medlemsstater er aktive på de samme områder og derfor kan lære af hinanden. Den viser også en dynamisk tendens til retsreformer i hele EU, idet der i forlængelse af de foranstaltninger, som blev vedtaget i 2015, er bebudet yderligere initiativer i en række medlemsstater.

De forskellige initiativers anvendelsesområde og omfang, og hvor langt man er kommet med dem, varierer fra medlemsstat til medlemsstat. En lang række medlemsstater gennemførte eller bebudede ændringer af deres retspleje. Deres aktiviteter havde fortsat fokus på informations- og kommunikationsteknologi (IKT), men medlemsstaterne tog også initiativer vedrørende de juridiske erhverv, metoder til alternativ tvistbilæggelse (ATB), retshjælp, domstolsforvaltning, retsafgifter, statut for dommere, omstrukturering af domstolene, domstolspecialisering og domstolsadministrationer.

Disse bestræbelser er et led i de strukturreformer, der opfordres til i forbindelse med det europæiske semester. I den årlige vækstundersøgelse 2016 blev det understreget, at *"En forbedring af kvaliteten, uafhængigheden og effektiviteten af medlemsstaternes retssystemer er en forudsætning for et investerings- og erhvervsvenligt klima. [...] Det er nødvendigt, at retssager afvikles hurtigt, at domstolene indhenter deres efterslæb, at foranstaltninger, der sikrer dommernes uafhængighed, øges, og at retssystemets kvalitet forbedres, herunder gennem bedre anvendelse af IKT ved domstolene og anvendelse af kvalitetsstandarder."*⁵ Af samme årsag er forbedring af de nationale retssystemer også blandt de tiltag, der er brug for på nationalt plan for at følge op på investeringsplanen for Europa.⁶

Konklusionerne i 2015-resultattavlen giver sammen med en landespecifik vurdering for hver af de berørte medlemsstater input til det europæiske semester. Det europæiske semester 2015 viser, at visse medlemsstater stadig står over for særlige udfordringer.⁷ Konkret rettede Rådet på forslag af Kommissionen *landespecifikke henstillinger* til visse medlemsstater med fokus på måder, hvorpå de kan gøre deres retssystemer mere effektive.⁸ Desuden overvåges retsreformerne i de

⁵ Årlig vækstundersøgelse 2016, meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Den Europæiske Centralbank, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg, Regionsudvalget og Den Europæiske Investeringsbank af 26. november 2015, COM(2015) 690 final, s. 13.

⁶ Arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene "Medlemsstaternes investeringsudfordringer" af 18. december 2015, SWD(2015) 400 final/2.

⁷ BE, BG, IE, ES, HR, IT, CY, LV, MT, PL, PT, RO, SI, SK.

⁸ HR, IT, LV og SI, jf. Rådets henstilling af 14. juli 2015 om Kroatiens nationale reformprogram for 2015 og med Rådets udtalelse om Kroatiens konvergensprogram for 2015, (2015/C 272/15), Rådets henstilling af 14. juli 2015 om Italiens nationale reformprogram for 2015 og med Rådets udtalelse om Italiens stabilitetsprogram for 2015,

andre medlemsstater, der står over for udfordringer, nøje via *landerapporterne*, som offentliggøres i løbet af det europæiske semester⁹, og i de medlemsstater, der er underlagt et økonomisk tilpasningsprogram.¹⁰ I forbindelse med den tredje søjle af investeringsplanen for Europa er retssystemerne i ni medlemsstater desuden blevet udpeget som en investeringsmæssig udfordring.¹¹

Mellem 2014 og 2020 vil EU stille op til 4,2 mia. EUR til rådighed via de europæiske struktur- og investeringsfonde (ESI-fonde) til støtte for retsreformer.¹² 14 medlemsstater¹³ udpegede retssystemet som et område, der skulle støttes via ESI-fondene i deres programmeringsdokumenter. Kommissionen understreger vigtigheden af at have en resultatorienteret tilgang ved anvendelse af fondene: Denne tilgang er også et krav ifølge forordningen om ESI-fondene. Kommissionen drøfter med medlemsstaterne, hvordan man bedst kan vurdere og evaluere ESI-fondenes indvirkning på de pågældende retssystemer.

Den økonomiske virkning af fuldt funktionsdygtige retssystemer berettiger denne indsats. Effektive retssystemer spiller en central rolle ved etablering af tillid i hele forretningskredsløbet. Hvis retssystemerne garanterer håndhævelse af rettigheder, er kreditorer mere tilbøjelige til at låne ud, virksomheder afstår fra en opportunistisk adfærd, transaktionsomkostningerne nedbringes, og innovative virksomheder, der ofte er afhængige af immaterielle aktiver (f.eks. intellektuelle ejendomsrettigheder - IPR), er mere tilbøjelige til at investere. Vigtigheden af effektive nationale retssystemer for SMV'er blevet fremhævet i en undersøgelse for året 2015¹⁴ vedrørende innovation og intellektuelle ejendomsrettigheder med deltagelse af næsten 9 000 SMV'er r. Undersøgelsen afslørede, at især omkostningerne og den for lange sagsbehandlingstid i retssager var blandt hovedårsagerne til, at virksomhederne afholdt sig fra at rejse sager om overtrædelse af intellektuelle ejendomsrettigheder ved domstolene. Nationale retssystemers positive indvirkning på økonomien understreges i litteratur og forskning¹⁵, bl.a. fra Den Internationale Valutafond,¹⁶ Den Europæiske Centralbank,¹⁷ OECD,¹⁸ Det Verdensøkonomiske Forum¹⁹ og Verdensbanken.²⁰

(2015/C 272/16), Rådets henstilling af 14. juli 2015 om Letlands nationale reformprogram for 2015 og med Rådets udtalelse om Letlands stabilitetsprogram for 2015, (2015/C 272/17), Rådets henstilling af 14. juli 2015 om Sloveniens nationale reformprogram for 2015 og med Rådets udtalelse om Sloveniens stabilitetsprogram for 2015, (2015/C 272/02).

⁹ Landerapporterne for 2015 findes på adressen: http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/index_en.htm

¹⁰ CY og EL.

¹¹ BG, ES, HR, IT, MT, PL, RO, SK og SI, jf. arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene "Medlemsstaternes investeringsudfordringer" af 18. december 2015, SWD(2015) 400 final/2.

¹² Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 1303/2013 af 17. december 2013 om fælles bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond, Samhørighedsfonden, Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne og Den Europæiske Hav- og Fiskerifond og om generelle bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond, Samhørighedsfonden og Den Europæiske Hav- og Fiskerifond og om ophævelse af Rådets forordning (EF) nr. 1083/2006, EUT L 347 af 20.12.2013.

¹³ BG, CZ, EL, ES (kun EFRU), HR, IT, LV, LT, MT, PL, PT, RO, SK, SI.

¹⁴ Resultattavle for intellektuel ejendom (IP) for SMV'er 2015 udarbejdet for Det Europæiske Observationscenter for Krænkelser af Intellektuelle Ejendomsrettigheder (kommende).

¹⁵ Alves Ribeiro Correia/Antas Videira, "Troika's Portuguese Ministry of Justice Experiment: An Empirical Study on the Success Story of the Civil Enforcement Actions", i International Journal for Court Administration, bd. 7, nr. 1, juli 2015, bevidner succes med de reformer, der blev udarbejdet i Portugal.

¹⁶ IMF, "Fostering Growth in Europe Now" 18. juli 2012.

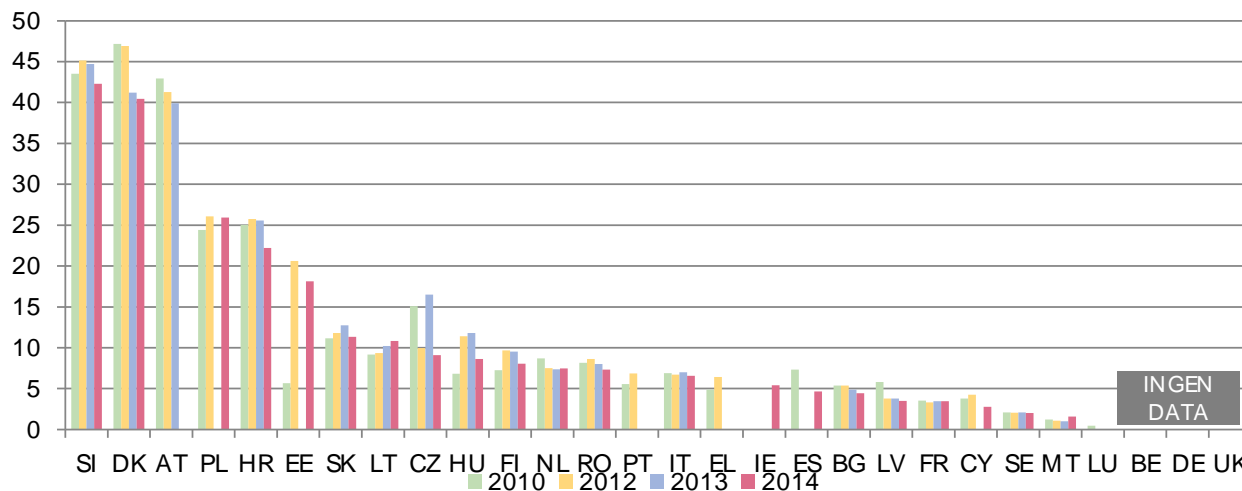
¹⁷ Findes på adressen: <http://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2013/html/sp130516.en.html>

¹⁸ Se f.eks. "What makes civil justice effective?", OECD Economics Department Policy Notes, nr. 18. juni 2013 og "The Economics of Civil Justice: New Cross-Country Data and Empirics", OECD Economics Department Working Papers, nr. 1060.

¹⁹ Det Verdensøkonomiske Forum, "The Global Competitiveness Report 2013-2014", findes på adressen: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2013-14.pdf

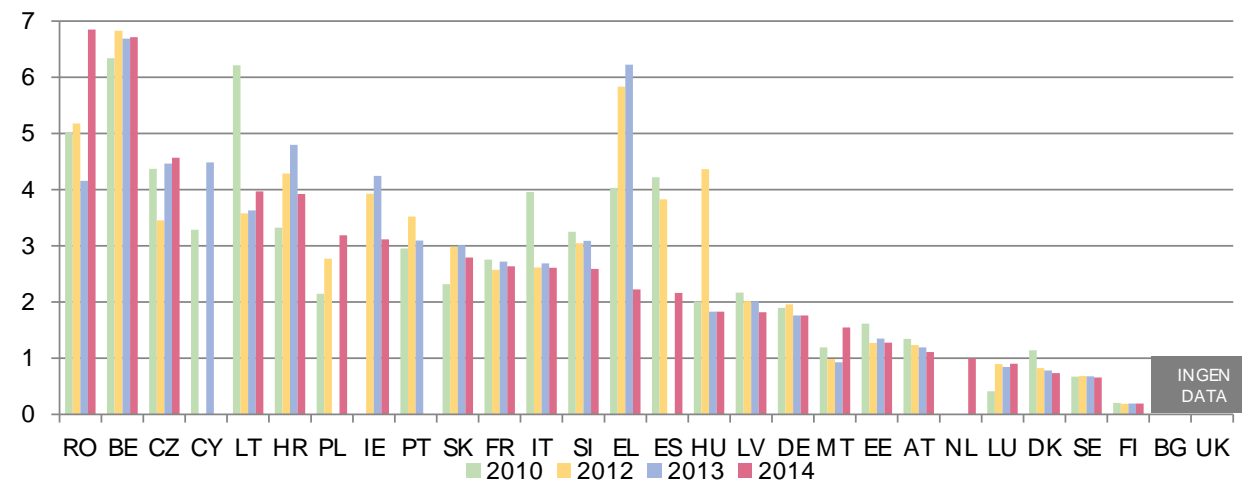
Betydningen af medlemsstaternes bestræbelser på at forbedre effektiviteten af deres retssystemer bekræftes også af domstolens konstant store arbejdsbelastning gennem årene, selv om forholdene er forskellige fra medlemsstat til medlemsstat som vist i figurene nedenfor.

Figur 2: Antal indkomne civil-, handels- og forvaltningsretlige sager samt andre sager* (første instans/pr. 100 indbyggere) (kilde: CEPEJ-undersøgelse²¹)

* Ifølge CEPEJ's metode omfatter denne kategori alle civil- og handelsretlige sager (uanset om der foreligger en tvist mellem parterne), tinglysnings- og virksomhedsregistersager (ikke anlagt som følge af en tvist), andre registersager, andre sager (ikke anlagt som følge af en tvist), forvaltningsretlige sager og andre ikke-strafferetlige sager. IT: Der blev indført en anden klassifikation af civilsager i 2013, så sammenligning mellem forskellige år kan føre til fejlkonklusioner. DK: Et bedre erhvervs-klima forklarer angiveligt, at domstole på alle niveauer modtog færre sager.

Figur 3: Antal indkomne civil- og handelsretlige sager anlagt som følge af en tvist* (første instans/pr. 100 indbyggere) (kilde: CEPEJ-undersøgelse)

* Omfatter ifølge CEPEJ's metode civil- og handelsretlige sager anlagt som følge af en tvist, f.eks. tvister angående kontrakter. Civilretlige (og handelsretlige) sager, hvor der ikke foreligger en tvist mellem parterne, vedrører i modsætning hertil eksempelvis ubestridte betalingspåkrav. Handelsretlige sager behandles i nogle lande af særlige

²⁰ Findes på adressen: <http://www.doingbusiness.org/reports/global-reports/~media/GIAWB/Doing%20Business/Documents/Annual-Reports/English/DB14-Chapters/DB14-Enforcing-contracts.pdf>

²¹ Undersøgelse fra 2015 om, hvordan EU-medlemsstaternes retssystemer fungerer, gennemført for Kommissionen af CEPEJ's sekretariat, findes på adressen: http://ec.europa.eu/justice/effective-justice/scoreboard/index_en.htm

handelsretter og behandles i andre lande af almindelige (civile) retter. ES: Indførelse af retsafgifter for fysiske personer indtil marts 2014 og udelukkelse af betalingsordrer forklarer angiveligt udsvingene. EL: Metodiske ændringer blev foretaget i 2014. IT: Der blev indført en anden klassifikation af civilsager i 2013, så sammenligning mellem forskellige år kan føre til fejlkonklusioner.

3. CENTRALE KONKLUSIONER I EU'S RESULTATTAVLE FOR RETSOMRÅDET FOR 2016

Effektivitet, kvalitet og uafhængighed er de vigtigste parametre for et effektivt retssystem, og resultattavlen opstiller indikatorer for alle tre områder.

3.1 Retssystemernes effektivitet

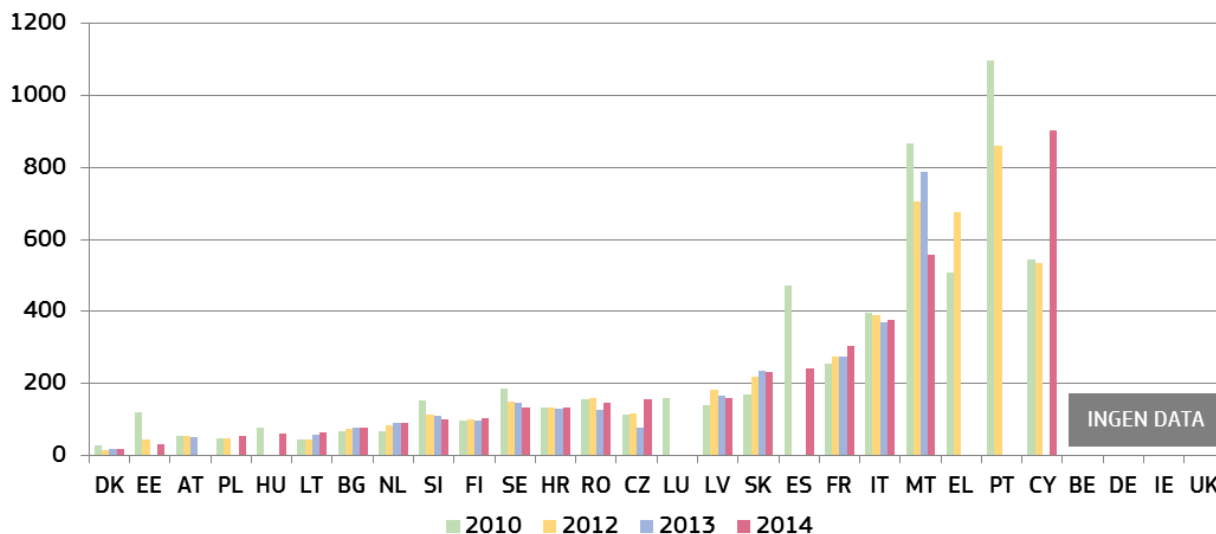
De indikatorer, der er forbundet med retssagernes effektivitet, er: sagernes varighed (gennemløbstiden), gennemførelsesprocenten og antallet af verserende sager.

3.1.1 Retssagernes varighed

En retssags varighed er et udtryk for den forventede tid (i antal dage), der er nødvendig for at behandle en sag ved retten og nå frem til en afgørelse i første instans. Indikatoren "gennemløbstid" er antallet af uafsluttede sager divideret med antallet af afsluttede sager ved årets slutning ganget med 365 (dage).²² Alle figurer²³ vedrører retssager i første instans og sammenligner eventuelle data for 2010, 2012, 2013 og 2014.²⁴

Figur 4: Den tid, der er nødvendig for at afgøre civil-, handels- og forvaltningsretlige sager samt andre sager*

(første instans/i antal dage) (kilde: CEPEJ-undersøgelse)

* Ifølge CEPEJ's metode omfatter denne kategori alle civil- og handelsretlige sager (uanset om der foreligger en tvist mellem parterne), tinglysnings- og virksomhedsregistersager (ikke anlagt som følge af en tvist), andre registersager, andre sager (ikke anlagt som følge af en tvist), forvaltningsretlige sager og andre ikke-strafferetlige sager. Sammenligninger bør foretages med forsigtighed, da nogle medlemsstater har oplyst om ændringer i deres dataindsamlings- eller kategoriseringsmetoder (CZ, EE, HR, IT, CY, LV, HU, RO, SI, FI). CZ og SK oplyser, at det ikke kan lade sig gøre, at fastslå antallet af verserende sager i første instans, idet sager betragtes som verserende,

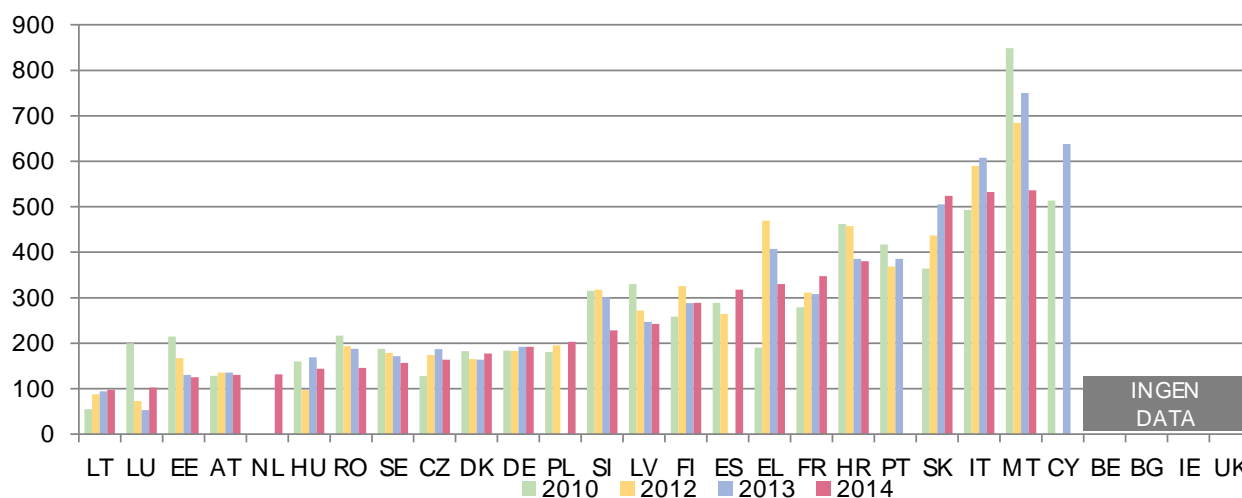
²² Retssagens varighed, gennemførelsesprocenten og antallet af verserende sager er standardindikatorer defineret af CEPEJ: http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/cepej/evaluation/default_en.asp

²³ Der forelå ikke CEPEJ-data om sager i anden instans og højesteretssager og om specifikke sagskategorier (f.eks. insolvens) for et tilstrækkeligt stort antal medlemsstater.

²⁴ Data omfatter opdateringer foretaget af CEPEJ efter offentliggørelse af deres undersøgelser som fremsendt til Kommissionen.

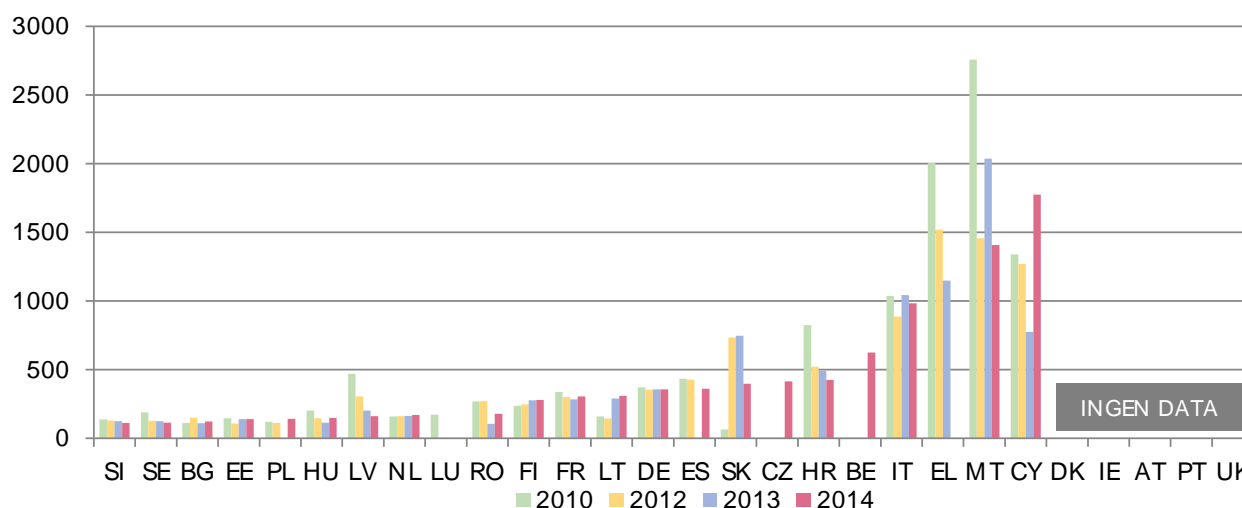
indtil muligheden for yderligere procedurer er udtømt. PT: På grund af tekniske begrænsninger forelå der ingen data.

Figur 5: Tid, der er nødvendig for at afgøre tvister i civil- og handelsretlige sager* (første instans/i antal dage) (kilde: CEPEJ-undersøgelse)

* Omfatter ifølge CEPEJ's metode civilretlige (og handelsretlige) sager anlagt som følge af en tvist, f.eks. tvister angående kontrakter. Civilretlige (og handelsretlige) sager, hvor der ikke foreligger en tvist mellem parterne, vedrører i modsætning hertil eksempelvis ubestridte betalingspåkrav. Handelsretlige sager behandles i nogle lande af særlige handelsretter og i andre lande af almindelige (civile) retter. Sammenligninger bør foretages med forsigtighed, da nogle medlemsstater har oplyst om ændringer i deres dataindsamlings- eller kategoriseringsmetoder (CZ, EE, EL, ES, HR, IT, CY, LV, LU, HU, RO, SI, FI) eller har taget forbehold for fuldstændigheden af data, som måske ikke dækker alle delstater eller alle domstole (DE og LU). CZ og SK oplyser, at det ikke kan lade sig gøre, at fastslå antallet af verserende sager i første instans, idet sager betragtes som verserende, indtil muligheden for yderligere procedurer er udtømt. Inden 2014 angav NL en målt gennemløbstid, der ikke var beregnet af CEPEJ. PT: På grund af tekniske begrænsninger forelå der ingen data for 2014.

Figur 6: Den tid, der er nødvendig for at afgøre forvaltningsretlige sager* (første instans/i antal dage) (kilde: CEPEJ-undersøgelse)

* Ifølge CEPEJ's metode omfatter forvaltningsretlige sager tvister mellem borgere og lokale, regionale eller nationale myndigheder. Forvaltningsretlige sager behandles af særlige forvaltningsdomstole i nogle lande og af almindelige (civile) retter i andre. Sammenligninger bør foretages med forsigtighed, da nogle medlemsstater har oplyst om ændringer i deres dataindsamlings- eller kategoriseringsmetoder (HU, FI), en omstrukturering af forvaltningsdomstolssystemet (HR i 2012) eller har taget forbehold for fuldstændigheden af data, som måske ikke dækker alle delstater eller alle domstole (DE og LU). CZ og SK oplyser, at det ikke kan lade sig gøre, at fastslå antallet af verserende sager i første instans, idet sager betragtes som verserende, indtil muligheden for yderligere procedurer er udtømt. CY: Stigningen i kautionssager og de fælles beslutninger forklarer angiveligt udsvingene. MT: En stigning i antallet af dommere forklarer angiveligt udsvingene.

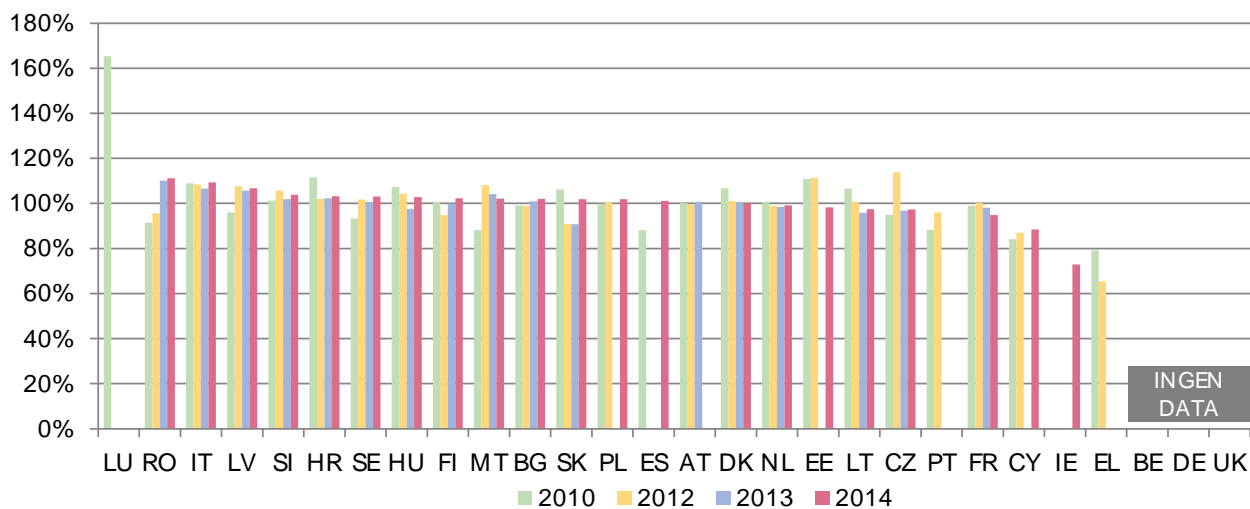

3.1.2 Gennemførelsesprocent

Gennemførelsesprocenten er antallet af afsluttede sager i forhold til antallet af indkomne sager. Den er et mål for, om en domstol kan følge med den indkomne sagsbyrde. Når gennemførelsesprocenten er på 100 % eller derover, betyder det, at retssystemet kan afgøre mindst lige så mange sager, som der bliver anlagt. Når gennemførelsesprocenten er på under 100 %, betyder det, at domstolene afgør færre sager, end der kommer ind.

Figur 7: Afgørelsesprocent for civil-, handels- og forvaltningsretlige sager samt andre sager*

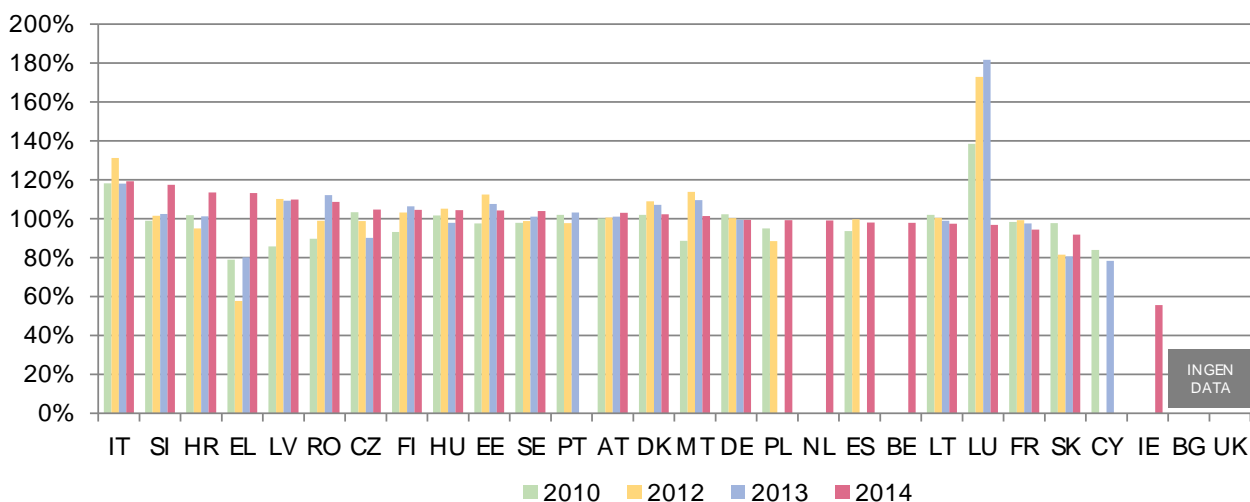
(første instans/i % – værdier over 100 % viser, at der afgøres flere sager, end der anlægges, mens værdier under 100 % angiver, at der afgøres færre sager, end der anlægges) (kilde: CEPEJ-undersøgelse)

* Sammenligninger bør foretages med forsigtighed, da nogle medlemsstater har oplyst om ændringer i deres dataindsamlings- eller kategoriseringsmetoder (CZ, EE, IT, CY, LV, HU, SI, FI). Ændringer i indkomne sager forklarer angiveligt udsving i LT og SK. LV: Eksterne og interne faktorer såsom nye insolvenssager har angiveligt haft en indvirkning på udsvingene. PT: På grund af tekniske begrænsninger forelå der ingen data.

Figur 8: Afgørelsesprocent for tvister i civil- og handelsretlige sager* (første instans/i %)

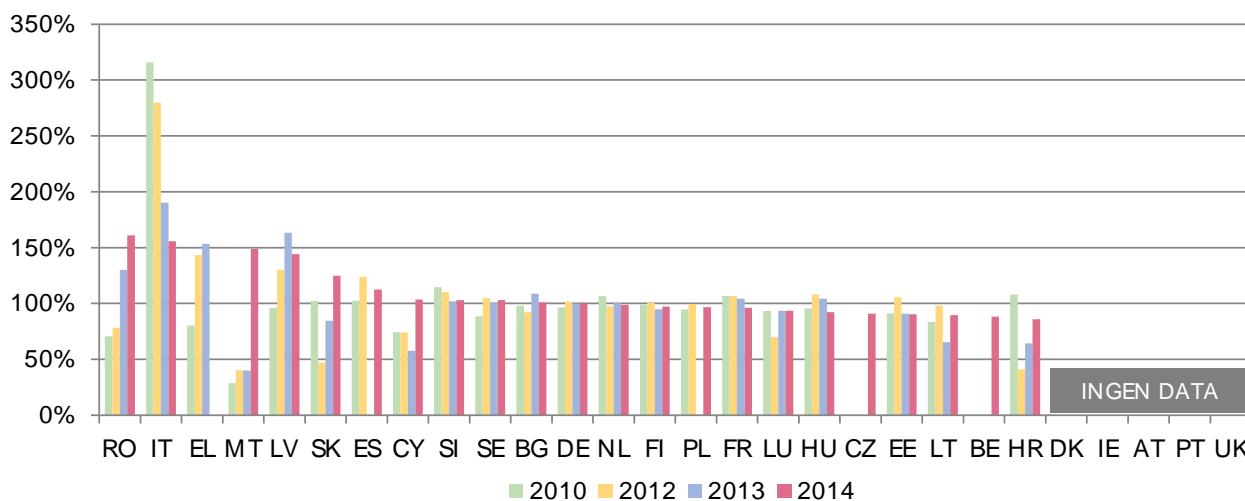
(kilde: CEPEJ-undersøgelse)

* Sammenligninger skal foretages med forsigtighed, da nogle medlemsstater har oplyst om ændringer i deres dataindsamlings- eller kategoriseringsmetoder (CZ, EE, EL, IT, CY, LV, HU, SI, FI) eller har taget forbehold for fuldstændigheden af data, som måske ikke dækker alle delstater eller alle domstole (DE og LU). NL: Inden 2014 angav man en målt gennemløbstid, der ikke var beregnet af CEPEJ. LU: Indførelse af nye statistiske metoder

forklarer angiveligt udsvingene. IE: Historisk praksis vedrørende registrering af verserende civilsager forklarer angiveligt de ringe resultater. PT: På grund af tekniske begrænsninger forelå der ingen data for 2014.

Figur 9: Afgørelsesprocent for forvaltningsretlige sager* (første instans/i %) (kilde: CEPEJ-undersøgelse)

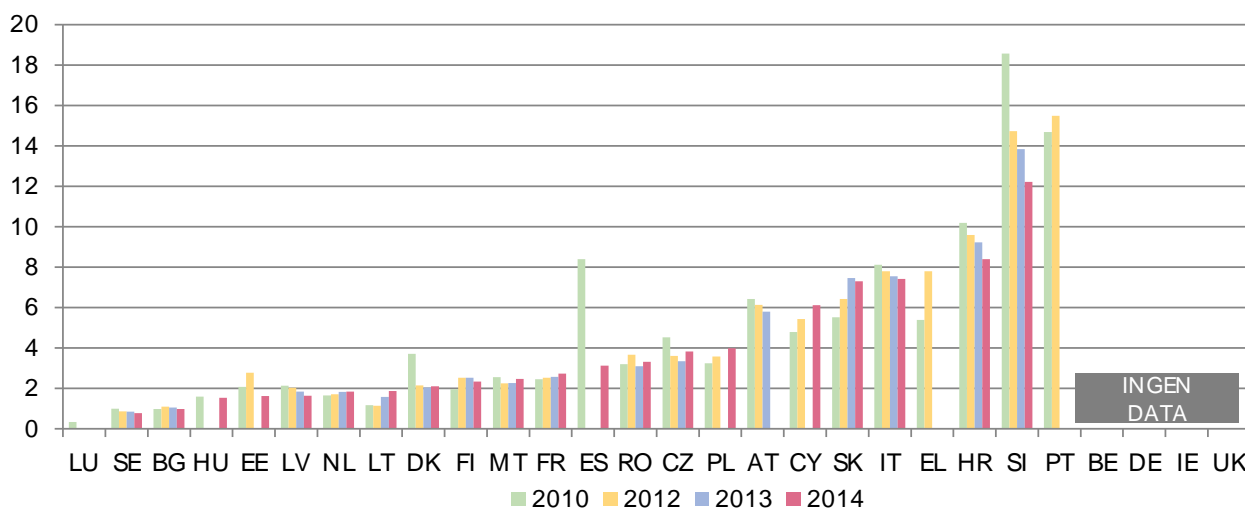

* Sammenligninger bør foretages med forsigtighed, da nogle medlemsstater har oplyst om ændringer i deres dataindsamlings- eller kategoriseringsmetoder (HU, FI), en omstrukturering af forvaltningsdomstolssystemet (HR i 2012) eller har taget forbehold for fuldstændigheden af data, som måske ikke dækker alle delstater eller alle domstole (DE og LU). LT: Ændringer i indkomne sager forklarer angiveligt udsvingene. MT: En stigning i antallet af dommere forklarer angiveligt udsvingene.

3.1.3 Verserende sager

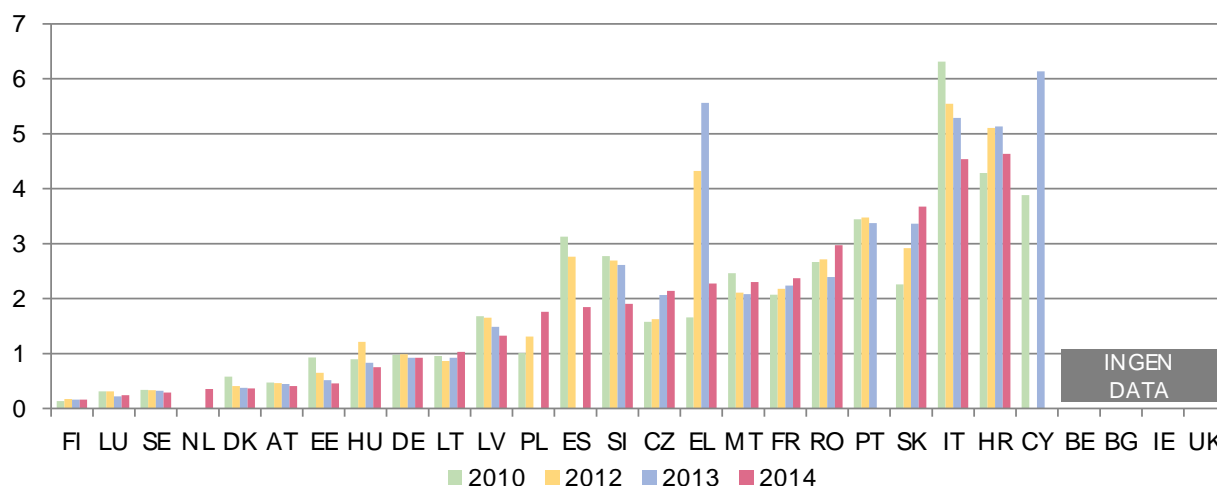
Antallet af verserende sager er et udtryk for det antal sager, som stadig ikke er blevet afgjort ved afslutningen af en periode. Det påvirker ligeledes gennemløbstiden.

Figur 10: Antal verserende civil-, handels- og forvaltningsretlige sager samt andre sager* (første instans/pr. 100 indbyggere) (kilde: CEPEJ-undersøgelse)

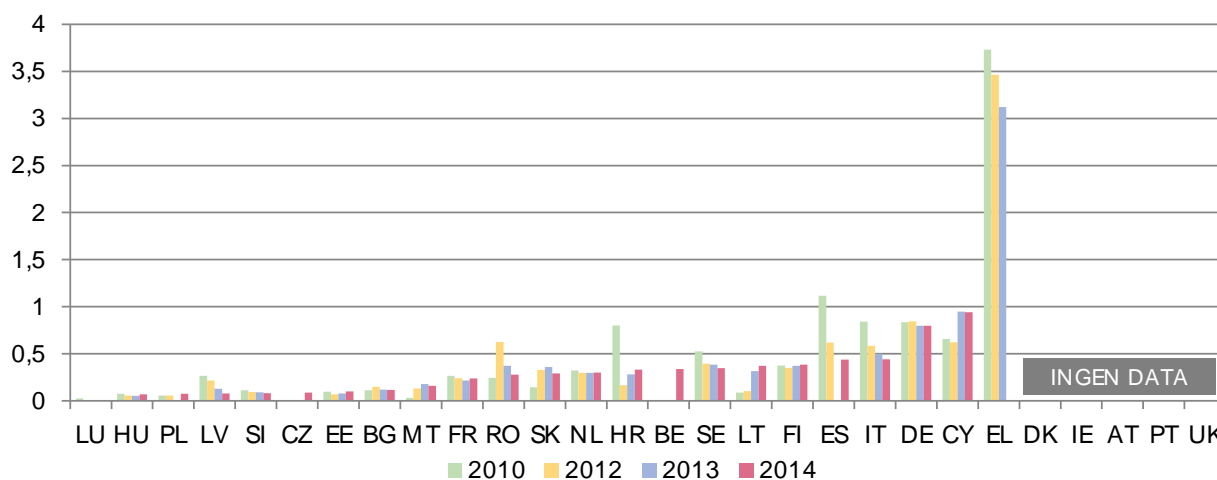
* Sammenligninger bør foretages med forsigtighed, da nogle medlemsstater har oplyst om ændringer i deres dataindsamlings- eller kategoriseringsmetoder (CZ, EE, IT, CY, LV, HU, RO, SI, FI). CZ og SK oplyser, at det ikke kan lade sig gøre, at fastslå antallet af verserende sager i første instans, idet sager betragtes som verserende, indtil muligheden for yderligere procedurer er udtømt. ES: Ændringer i indkomne sager forklarer angiveligt udsvingene. PT: På grund af tekniske begrænsninger forelå der ingen data.

Figur 11: Antal verserende civil- og handelsretlige sager anlagt som følge af en tvist* (første instans/pr. 100 indbyggere) (kilde: CEPEJ-undersøgelse)

* Sammenligninger bør foretages med forsigtighed, da nogle medlemsstater har oplyst om ændringer i deres dataindsamlings- eller kategoriseringsmetoder (CZ, EE, EL, IT, CY, LV, HU, RO, SI, FI) eller har taget forbehold for fuldstændigheden af data, som måske ikke dækker alle delstater eller alle domstole (DE og LU). Ændringer i indkomne sager forklarer angiveligt udsving i DK, EL og ES. CZ og SK oplyser, at det ikke kan lade sig gøre, at fastslå antallet af verserende sager i første instans, idet sager betragtes som verserende, indtil muligheden for yderligere procedurer er udtømt. PT: På grund af tekniske begrænsninger forelå der ingen data for 2014.

Figur 12: Antal verserende forvaltningsretlige sager* (første instans/pr. 100 indbyggere) (kilde: CEPEJ-undersøgelse)

* Sammenligninger bør foretages med forsigtighed, da nogle medlemsstater har oplyst om ændringer i deres dataindsamlings- eller kategoriseringsmetoder (HU, FI), en omstrukturering af forvaltningsdomstolssystemet (HR i 2012) eller har taget forbehold for fuldstændigheden af data, som måske ikke dækker alle delstater eller alle domstole (DE og LU). Ændringer i indkomne sager forklarer angiveligt udsving i ES og CY. CZ og SK oplyser, at det ikke kan lade sig gøre, at fastslå antallet af verserende sager i første instans, idet sager betragtes som verserende, indtil muligheden for yderligere procedurer er udtømt.

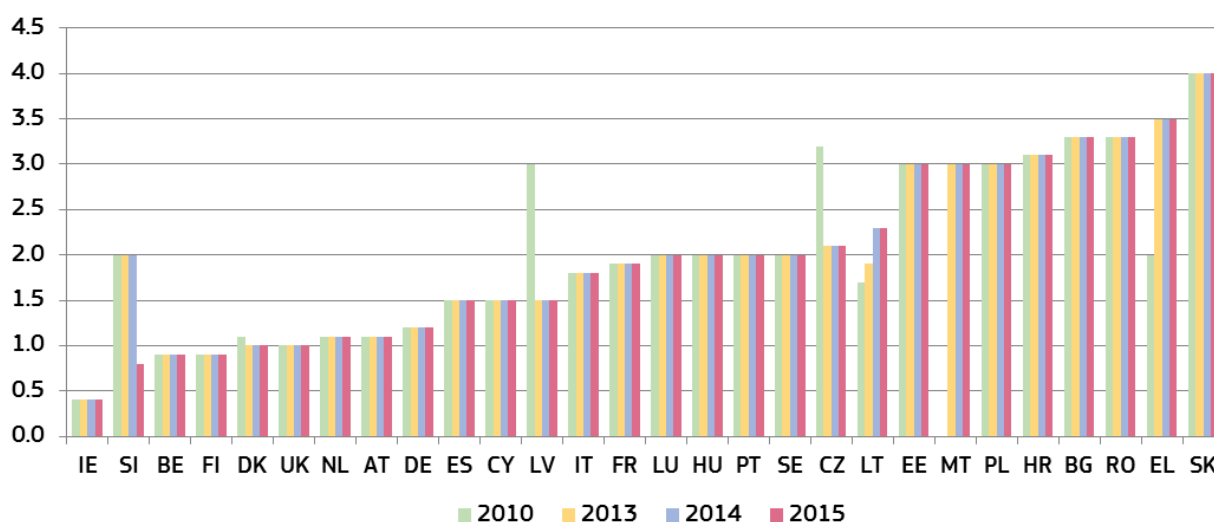
3.1.4 Effektivitet på særlige områder

Dette afsnit indeholder mere detaljerede oplysninger om den tid, domstolene har brug for til at afgøre tvister på særlige retsområder, og supplerer de generelle data om retssystemernes effektivitet. Områderne er udvalgt på grundlag af deres relevans for det indre marked, økonomien og erhvervs klimaet i almindelighed. Data om retssagers gennemsnitlige varighed på disse særlige områder giver en mere nuanceret forståelse af, hvordan et nationalt retssystem fungerer. 2016-resultattavlen bygger videre på tidligere dataindsamlinger og undersøger områderne insolvens,

konkurrencelovgivning, forbrugerlovgivning, intellektuel ejendomsret, lovgivning om elektronisk kommunikation og offentlige indkøb.

Det er især relevant at se nærmere på, hvordan domstolene fungerer, når EU-lovgivningen finder anvendelse på særlige områder²⁵. EU-lovgivningen udgør et fælles grundlag i medlemsstaternes retssystemer, og retssager baseret på EU-lovgivning er derfor særlig egnet til at opnå sammenlignelige data. Når de nationale domstole anvender EU-lovgivningen, optræder de som EU-domstole og sikrer, at rettigheder og forpligtelser ifølge EU-lovgivningen håndhæves effektivt. Ved at fokusere på særlige områder af EU-lovgivningen kastes der lys over, hvor effektivt EU-lovgivningen håndhæves. Store forsinkelser i retssager kan have negative konsekvenser for håndhævelsen af rettigheder som følge af den pågældende EU-lovgivning, f.eks. når der ikke længere foreligger passende retsmidler, eller alvorlige økonomiske tab ikke kan inddrives.

Figur 13 Insolvens: Den tid, der er nødvendig for at afgøre insolvenssager* (i antal år) (kilde: Verdensbanken: Doing Business)

* Den tid, det tager for kreditorer at inddrive gæld. Denne periode løber fra virksomhedens misligholdelse og frem til hel eller delvis betaling af gælden til banken. Parternes eventuelle forhalingstaktik, f.eks. indgivelse af krav eller anmodning om forlængelse, tages i betragtning. Dataene er udledt af svar på spørgeskemaer af lokale insolvensadministratorer og verificeret ved hjælp af en undersøgelse af love og bestemmelser samt offentlig information om insolvenssystemer. Data indsamlet i juni hvert år.

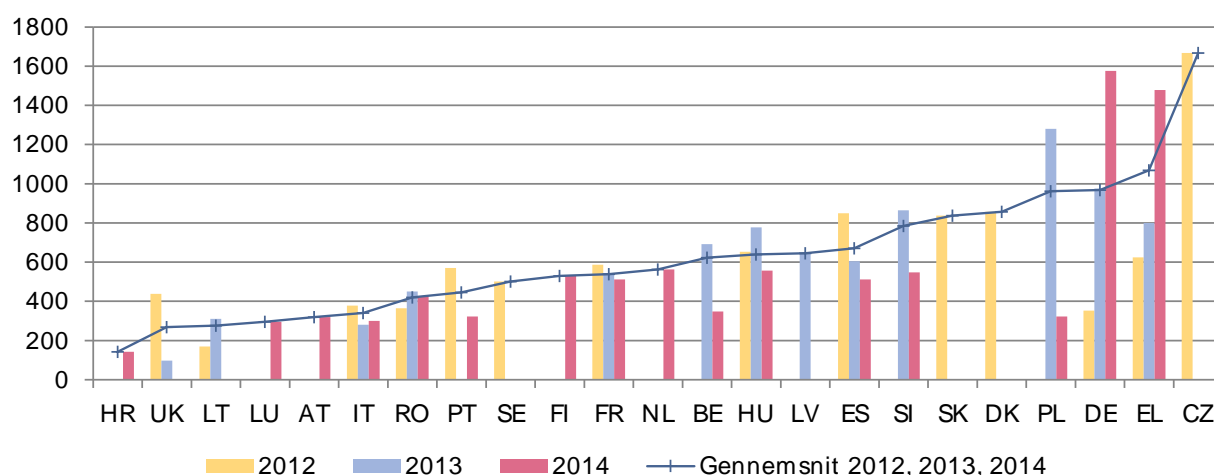
Figur 14 Konkurrence: Gennemsnitlig varighed af domstolsprøvelser af afgørelser truffet af nationale konkurrencemyndigheder, hvor artikel 101 og 102 i TEUF*²⁶ finder anvendelse (første instans/i antal dage) (kilde: Europa-Kommissionen sammen med Det Europæiske Konkurrencenetværk)

Et af de vigtigste aspekter ved et gunstigt erhvervs-klima er korrekt anvendelse af konkurrencelovgivningen. Dette er helt afgørende for at sikre, at virksomheder kan konkurrere på lige vilkår. Domstolsprøvelse af afgørelser truffet af nationale konkurrencemyndigheder i første instans synes at tage længere tid i sammenligning med gennemløbstiden i forvaltningsretlige sager (figur 6) eller i de samlede civil-, handels- og forvaltningsretlige sager samt andre sager

²⁵ For så vidt angår særlige områder, fokuseres der i resultattavlen på data for sager i første instans, og den omfatter tre år (to år for elektronisk kommunikation). Der er indsamlet data om sager i anden og eventuelt tredje instans, men dataene er ikke taget med i denne resultattavle, da antallet af medlemsstater, som har leveret dataene, er for lille.

²⁶ Jf. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=EN>

(figur 4). Disse resultater viser sandsynligvis, hvor komplekse og økonomisk vigtige de sager er, hvor EU's konkurrencelovgivning har fundet anvendelse.

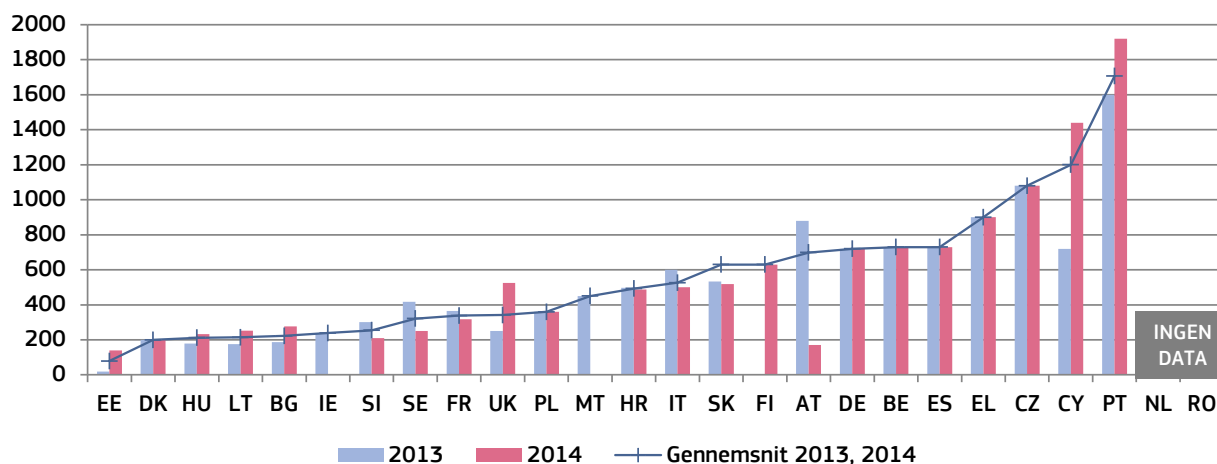
* Der blev ikke identificeret nogen sager i denne periode i BG, EE, CY, MT, IE: Det scenarie, der er fastlagt for indhentelse af dataene i denne figur, finder ikke anvendelse (de nationale konkurrencemyndigheder har ikke beføjelser til at træffe afgørelser, hvor artikel 101 og 102 i TEUF finder anvendelse). AT: Scenariet finder ikke direkte anvendelse, data omfatter alle sager, der er afgjort af karteldomstolen, og som indebærer en overtrædelse af artikel 101 og 102 i TEUF. Den tid, der er nødvendig for at foretage domstolsprøvelse, blev beregnet på grundlag af varigheden af sager, hvor en retsafgørelse blev truffet i referanceåret. Medlemsstaterne er opstillet på baggrund af den vægtede gennemsnitlige varighed af retssagen i disse tre år.²⁷ Antallet af relevante sager pr. medlemsstat svinger, men i mange tilfælde er det lille (mindre end tre om året). Dette kan betyde, at den gennemsnitlige varighed afhænger af varigheden af én usædvanlig lang- eller kortvarig sag og resulterer i store udsving fra år til år (f.eks. BE, DE, PL, UK). Nogle af de mest langvarige sager involverede en præjudiciel forelæggelse for EU-Domstolen (f.eks. CZ).

Figur 15 Elektronisk kommunikation: Gennemsnitlig varighed af domstolsprøvelser af afgørelser truffet af de nationale tilsynsmyndigheder, hvor EU-lovgivning om elektronisk kommunikation* finder anvendelse (første instans/i antal dage) (kilde: Europa-Kommissionen sammen med Kommunikationsudvalget)

Lovgivningen om elektronisk kommunikation har til formål at gøre de pågældende markeder mere konkurrencedygtige og skabe investeringer, innovation og vækst. Effektiv håndhævelse af denne lovgivning er også helt afgørende for at nå målsætningerne om lavere priser for borgerne, høj kvalitative serviceydelser og øget gennemsigtighed. Den gennemsnitlige varighed af domstolsprøvelse i sager om lovgivningen om elektronisk kommunikation²⁸ i første instans synes generelt at være længere end den gennemsnitlige varighed for afgørelse af civil-, handels- og forvaltningsretlige sager samt andre sager (figur 4). En sammenligning med sager om konkurrence- (figur 14) og forbrugerbeskyttelseslovgivningen (figur 17) viser større divergens i den gennemsnitlige varighed inden for gruppen af sager vedrørende elektronisk kommunikation. Dette skyldes sandsynligvis det brede felt af sager, der er omfattet af denne kategori, lige fra omfattende "markedsanalyse"-prøvelser til forbrugerorienterede emner.

²⁷ Denne indfaldsvinkel giver et mere afbalanceret billede af sagernes gennemsnitlige varighed og kan forklare udsvingene fra år til år i medlemsstater, hvor der er få sager.

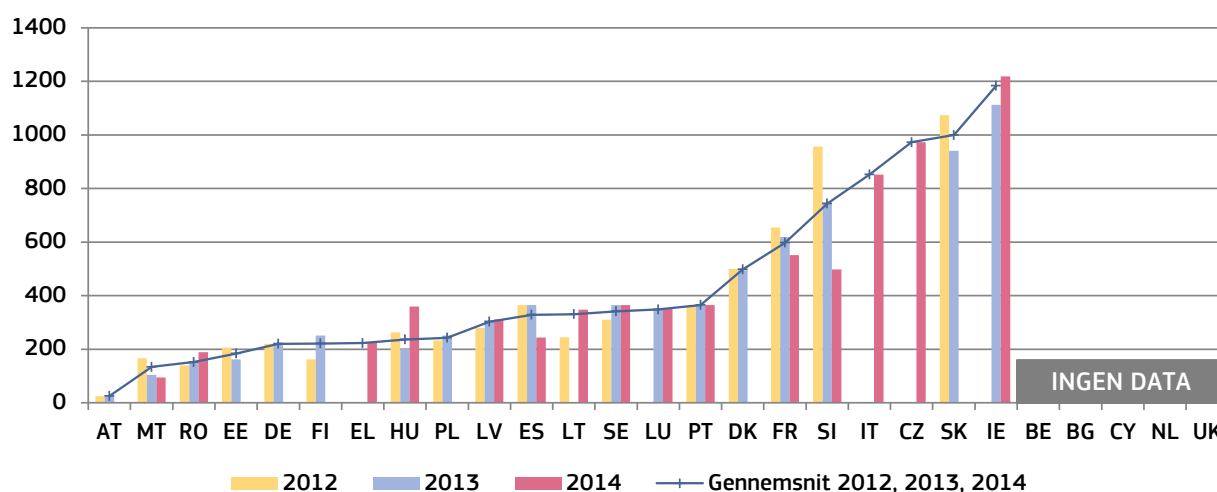
²⁸ Beregningen er foretaget på baggrund af varigheden af klagesager over afgørelser truffet af de nationale tilsynsmyndigheder, hvor de nationale love finder anvendelse – love som gennemfører de fælles rammebestemmelser for elektronisk kommunikation (direktiv 2002/19/EF (adgangsdirektivet), direktiv 2002/20/EF (tilladelsesdirektivet), direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet), direktiv 2002/22/EF (forsyningspligt-direktivet) og anden relevant EU-lovgivning såsom radiofrekvenspolitikprogrammet, Kommissionens afgørelse om frekvenser, undtagen direktiv 2002/58/EF om databeskyttelse inden for elektronisk kommunikation.)

* Der blev ikke identificeret nogen sager i denne periode i LU og LV, ingen sager i FI for 2013, ingen sager i IE og MT for 2014. Antallet af relevante domstolsprøvelser varierer i de enkelte medlemsstater. I nogle tilfælde betyder det begrænsede antal relevante sager (BE, EE, IE, CY, LT, UK), at sager med en meget lang varighed kan påvirke gennemsnittet betydeligt. AT: I 2013 var der et usædvanlig stort antal komplekse markedsanalysesager, der skulle afgøres af den pågældende domstol. DK: Et domstolslignende organ har ansvaret for klagesager i første instans. I ES, AT, PL har forskellige domstole ansvaret alt efter sagens genstand.

Figur 16 EF-varemærke: Gennemsnitlig varighed af sager om krænkelse af EF-varemærker* (første instans/i antal dage) (kilde: Europa-Kommissionen sammen med Det Europæiske Observationscenter for Krænkelser af Intellectuelle Ejendomsrettigheder)

Intellectuelle ejendomsrettigheder er helt afgørende for at stimulere investeringer i innovation. Uden effektive midler til at sikre håndhævelsen af intellectuelle ejendomsrettigheder mindskes interessen for innovation og kreativitet, og investeringerne svinder ind. Figur 16 viser derfor data om den tid, de nationale domstole skal bruge for at træffe afgørelse i sager vedrørende en krænkelse af den mest almindelige form for intellectuel ejendomsret i EU – et EF-varemærke. EU's lovgivning om EF-varemærker²⁹ overlader det til de nationale domstole, der optræder som EU-domstole og træffer afgørelser, som påvirker det indre marked, at spille en væsentlig rolle. Dataene viser forskelle i den gennemsnitlige varighed af disse sager i forskellige medlemsstater, hvilket kan påvirke indehavere af et EF-varemærke med hensyn til anlæggelse af erstatningsager om påståede krænkelser.

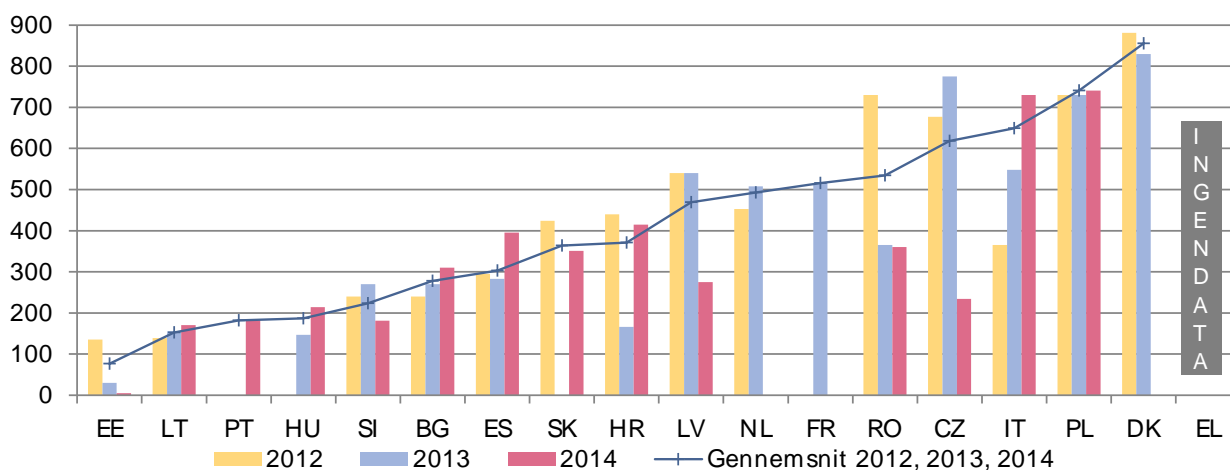

²⁹ Forordningen om EF-varemærker (207/2009/EF).

* HR: Der blev ikke identificeret nogen sager i denne periode. Der blev ikke identificeret nogen sager i LU og IE i 2012, i LT i 2013 og i EE og FI i 2014. Den gennemsnitlige varighed af sager er blevet beregnet på grundlag af eventuelle statistiske data eller stikprøver. Medlemsstaterne er opstillet på baggrund af den vægtede gennemsnitlige varighed af retssagen i disse tre år. DK: Data for 2012 og 2013 omfatter alle sager vedrørende varemærker. EL: Data for 2014 er et beregnet gennemsnit på baggrund af data fra forskellige domstole. Skøn foretaget af domstole blev anvendt for data i DE, ES, PT, SE. Antallet af relevante sager pr. medlemsstat svinger. Antallet af relevante sager var begrænset (færre end fem) i LT i 2012, i EE og FI i 2012 og 2013, i IE og LU i 2013 og 2014, i HU i 2012 og 2014. Dette kan betyde, at den gennemsnitlige varighed afhænger af varigheden af én usædvanlig lang- eller kortvarig sag og resulterer i store udsving fra år til år.

Figur 17 Forbrugerbeskyttelse: Gennemsnitlig varighed af domstolsprøvelser af afgørelser truffet af forbrugerbeskyttelsesmyndigheder, hvor EU-lovgivning finder anvendelse* (første instans/i antal dage) (kilde: Europa-Kommissionen sammen med Netværket for forbrugerbeskyttelsessamarbejde)

Effektiv håndhævelse af EU's forbrugerlovgivning³⁰ sikrer, at forbrugere nyder godt af deres rettigheder, og at virksomheder, der krænker forbrugerreglerne ikke opnår urimelige fordele. Forbrugerbeskyttelsesmyndigheder og domstole spiller en central rolle ved håndhævelse af EU's forbrugerlovgivning. Scenariet nedenfor omfatter de medlemsstater, hvor forbrugerbeskyttelsesmyndighederne har beføjelser til at træffe afgørelser om overtrædelser af forbrugerlovgivningen.³¹ Sager, der behandles af forbrugermyndigheder, vedrører ofte vigtige forbrugerspørgsmål. Langvarig domstolsprøvelse kan forlænge en afgørelse om eventuelle overtrædelser af forbrugerlovgivningen, hvilket kan have alvorlige konsekvenser for forbrugerne og virksomhederne.

* Scenariet finder ikke anvendelse på BE, LU, AT, FI, SE, UK. Der forekom ingen relevante sager i IE, CY, MT i den periode, hvor der forelå data. DE: De administrative myndigheder har udelukkende kompetence til at træffe afgørelser i sager på tværs af grænserne, og der forekom ingen relevante sager på tværs af grænserne i denne periode. FR: Klagesager er marginale, og der forelå kun data for 2013. ES: Dataene viser gennemsnittet af fire selvstyrende regioner hvert år, og gennemsnittet kan variere for andre selvstyrende regioner. Antallet af sager i DK, EE, FR, HR, LT, NL, SI for den omfattede periode er lille, hvilket betyder, at én sag med en meget lang eller kort varighed kan påvirke gennemsnittet markant og føre til større udsving for hvert år. Nogle medlemsstater kom med et skøn (IT, PL, RO for 2013). Generelt dækker oplysningerne ikke finansielle tjenesteydelser og produkter. Den

³⁰ Figuren illustrerer den gennemsnitlige varighed af klagesager om afgørelser truffet af forbrugerbeskyttelsesmyndigheder i retssager vedrørende direktivet om urimelige kontraktvilkår (93/13/EØF), direktivet om forbruger køb og garantier (1999/44/EF), direktivet om urimelig handelspraksis (2005/29/EF), direktivet om forbrugerrettigheder (2011/83/EF) og de nationale gennemførelsesbestemmelser.

³¹ I BE, AT, FI, SE, UK har visse administrative forbrugerbeskyttelsesmyndigheder ikke beføjelser til at træffe afgørelser om overtrædelse af de pågældende forbrugerregler, og scenariet i Figur 17 anses ikke for at finde anvendelse. Nogle forbrugerbeskyttelsesmyndigheders kompetenceområder omfatter kun dele af den omfattede EU-forbrugerlovgivning (f.eks. omfatter data for PT kun direktiv 2005/29/EF og direktiv 99/44/EF).

gennemsnitlige varighed beregnes i kalenderdage at regne fra den dag, hvor der blev anlagt en sag ved eller indgivet en klage til domstolen, og til den dag, på hvilken domstolen traf den endelige afgørelse.

Andre særlige områder

I 2015 undersøgte Kommissionen måder, hvorpå man kunne indsamle data sammen med ACA-Europa – Sammenslutningen af Statsråd og Forvaltningsdomstole i Den Europæiske Union – inden for området offentlige indkøb. EU-lovgivningen om offentlige indkøb³² er økonomisk vigtig, da den indeholder bestemmelser om hurtige og effektive retsmidler for faktiske og mulige tilbudsgivere, der konkurrerer om indgåelse af offentlige kontrakter. Dataene fra 17 medlemsstater viser, at den gennemsnitlige varighed af materielle retssager i sager om offentlige indkøb ved domstole i sidste instans³³ var under ét år (268 dage) i 2013-2014.³⁴ Effektiv domstolsprøvelse sikrer, at tilbudsgivere kan nyde godt af det fulde omfang af retsmidler ifølge EU-lovgivningen om retsmidler i forbindelse med offentlige indkøb, og at samfundet generelt ikke påvirkes af forsinket gennemførelse af offentlige kontrakter.

3.1.5 Oversigt over retssystemernes effektivitet

Hurtige retsafgørelser er helt afgørende for at sikre, at retssystemet fungerer gnidningsløst. De hovedparametre, der anvendes i resultattavlen til undersøgelse af retssystemernes effektivitet, er retssagernes varighed (skønnet tid i antal dage, der er nødvendige for at afgøre en sag), gennemførelsesprocenten (forholdet mellem antallet af afsluttede sager og antallet af indkomne sager) og antallet af verserende sager (som stadig skal behandles ved årets udgang). 2016-resultattavlen viser nogle positive tegn.

- I sammenligning med den tidligere udgave af resultattavlen, viser dataene følgende:
  - *Varigheden af tvister i civil- og handelsretlige sager er generelt blevet kortere* (figur 5). For den brede kategori "alle sager"³⁵ (figur 4) og for forvaltningsretlige sager (figur 6) er retssagernes varighed dog blevet længere i flere lande, end hvor den er blevet kortere.
  - I de fleste medlemsstater, for hvilke der foreligger data, har domstolene en *gennemførelsesprocent på over 100 %* i kategorien "alle sager" (figur 7) og for tvister i civil- og handelsretlige sager (figur 8). Dette betyder, at de er i stand til at håndtere de indkommende sager på disse områder. Med hensyn til forvaltningsretlige sager (figur 9) har de fleste medlemsstater imidlertid en gennemførelsesprocent på under 100 %, hvilket viser, at de har store problemer med at klare de indkomne sager.
  - *Vedrørende verserende sager er situationen samlet set stabil*, men der kan iagttages forbedringer i adskillige medlemsstater, der havde særlige udfordringer med et stort antal verserende sager, både i kategorien "alle sager" (figur 10) og for forvaltningsretlige sager (figur 12).
- Data gennem årene viser følgende:
  - Der er visse *udsving* i resultaterne, som fra år til år kan være bedre eller dårligere i de forskellige medlemsstater. Disse udsving kan forklares med baggrundsfaktorer, som

³² Direktiv 89/665/EØF og direktiv 92/13/EØF (direktiverne om retsmidler) som ændret ved efterfølgende retsakter, især direktiv 2007/66/EF.

³³ Disse data afspejler ikke varigheden af behandlingen ved laver retsinstanser inden den sagerne blev anket.

³⁴ BE, BG, CZ, EL, ES, IE, FR, HR, CY, LV, LT, HU, NL, AT, SI, FI, SE. Dataene omfatter varigheden af materielle retssager i sager om offentlige indkøb ved de øverste forvaltningsdomstole og domstole i sidste instans mellem den dag, hvor der appelleres, og den dag, hvor afgørelsen træffes, beregnet i arbejdsdage.

³⁵ Alle civil- og handelsretlige sager (uanset om der foreligger en tvist mellem parterne), tinglysnings- og virksomhedsregistersager (ikke anlagt som følge af en tvist), andre registersager, andre sager (ikke anlagt som følge af en tvist), forvaltningsretlige sager og andre ikke-strafferetlige sager, jf. CEPEJ's metode.

f.eks. en pludselig stigning i indkomne sager – idet udsving på mere end 10 % for indkomne sager ikke er usædvanlige. Skiftende resultater kan også udspringe af systembetingede mangler såsom retssystemets manglende fleksibilitet og reaktionsevne, utilstrækkelig kapacitet til at tilpasse sig til ændringer eller uoverensstemmelser i reformprocessen.

- På de områder, hvor man kan se udviklingen i de sidste tre år, viser det sig for tvister i civil- og handelsretlige sager og kategorien "alle sager", at *retssagernes varighed er blevet kortere* i flere lande, end hvor den ikke er blevet det. For forvaltningsretlige sager er situationen dog blevet værre. I lande, hvor *gennemførelsesprocenten er på under 100 %*, kan der generelt iagttages flere negative end positive tendenser for alle sager. Med hensyn til *verserende sager* har der været et *svagt samlet fald* i alle kategorier af sager.
- Data for særlige områder giver et dybere indblik i retssagernes varighed i bestemte situationer, hvor EU-lovgivningen er inddraget (f.eks. lovgivning om konkurrence, elektronisk kommunikation, forbrugerrettigheder og intellektuel ejendomsret). Formålet med disse figurer er bedre at afspejle, hvordan retssystemerne fungerer i konkrete typer af erhvervsrelaterede tvister, selv om de snævre scenarier, som er anvendt til fremskaffelse af dataene betyder, at der må drages konklusioner med en vis forsigtighed. Figurerne viser følgende:
  - Retssagernes varighed i de samme medlemsstater *kan svinge betydeligt alt efter det pågældende retsområde*. Det viser sig også, at visse medlemsstater klarer sig mindre godt på disse særlige områder end for de bredere kategorier af sager som anført ovenfor. Dette kan forklares med kompleksiteten af sagens genstand, specifikke processuelle skridt eller med, at nogle få komplicerede sager kan påvirke den gennemsnitlige varighed.
  - Retssager mellem private parter varer i gennemsnit *kortere tid end retssager mod statslige myndigheder*. Som eksempel er det kun i nogle få medlemsstater, at en domstolsprøvelse i første instans af nationale myndigheders afgørelser, hvor EU-lovgivning finder anvendelse (f.eks. konkurrence- og forbrugermyndigheder eller myndigheder for elektronisk kommunikation), tager mindre end ét år i gennemsnit. Denne konklusion understreger, hvor vigtigt det er for virksomheder og forbrugere, at hele *håndhævelseskæden vedrørende EU-lovgivningen* fungerer gnidningsløst, lige fra den kompetente myndighed til domstolen i sidste instans. Det bekræfter også den centrale rolle, som retsvæsenet spiller for EU-lovgivningens effektivitet og den økonomiske styring.

3.2 Retssystemernes kvalitet

Effektive retssystemer kræver ikke kun rettidige afgørelser, men også kvalitet. Manglende kvalitet kan øge forretningsmæssige risici for store virksomheder og SMV'er og påvirke forbrugernes valg. Selv om der ikke er vedtaget en fælles målestok for retssystemernes kvalitet, fokuseres der i resultattavlen på visse parametre, der er almindeligt accepterede som relevante³⁶, og som kan bidrage til en forbedring af retssystemernes kvalitet. De er grupperet i fire kategorier:

³⁶ Se f.eks. CEPEJ "Checklist for promoting the quality of justice and the courts", udtalelse nr. 6 (2004) Consultative Council of European Judges (Europarådets rådgivende dommerkomité (CCJE)), der findes på adressen:

[https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=CCJE\(2004\)OP6&Sector=secDGHL&Language=lanEnglish](https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=CCJE(2004)OP6&Sector=secDGHL&Language=lanEnglish)

1) adgang til domstolsprøvelse for borgere og virksomheder, 2) tilstrækkelige materielle og menneskelige ressourcer, 3) indførelse af vurderingsværktøjer og 4) anvendelse af kvalitetsstandarder.

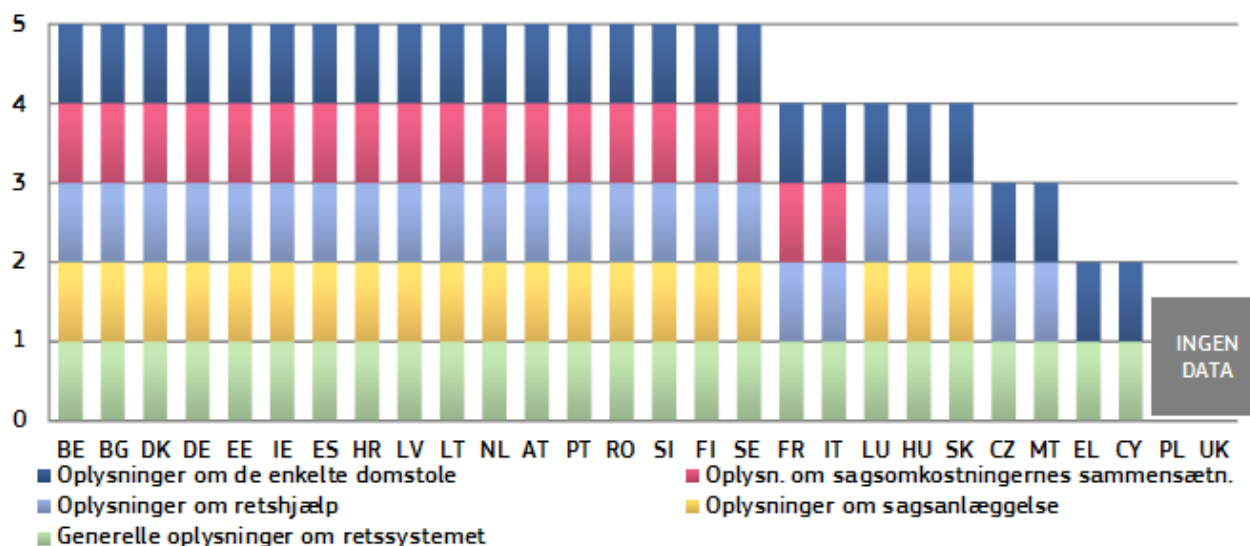
3.2.1 Tilgængelighed

Det er nødvendigt med tilgængelighed i hele retskæden for at gøre det lettere at indhente oplysninger – om retssystemet, anlæggelse af sag og de dermed forbundne økonomiske aspekter samt om retssagers status helt indtil processen er slut – således at der hurtigt er onlineadgang til retsafgørelsen.

– Formidling af oplysninger om retssystemet –

Grundlaget for adgang til domstolsprøvelse er de oplysninger, der formidles til borgere og virksomheder om retssystemets generelle aspekter.

Figur 18: Tilgængelighed af onlineinformation til offentligheden om retssystemet* (kilde: Europa-Kommissionen³⁷)

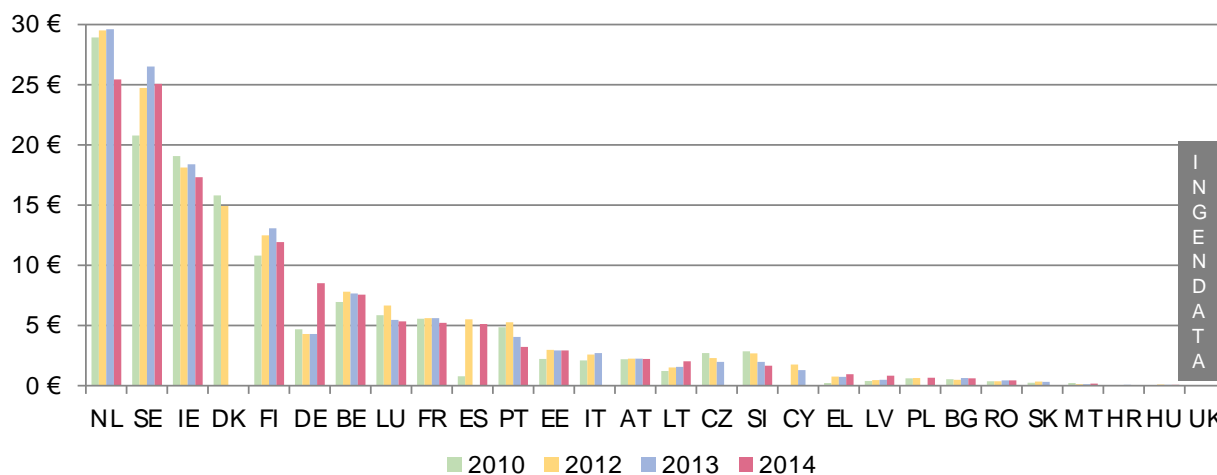
* I nogle medlemsstater (SI, RO) formidles oplysninger om sagsomkostningernes sammensætning ved at offentliggøre den lovgivning, der indeholder de relevante oplysninger. BG: Ikke alle de enkelte domstoles hjemmesider indeholder oplysninger om retssystemet, anlæggelse af sag, retshjælp og sagsomkostningernes sammensætning. CZ: Oplysninger om anlæggelse af sag findes på hjemmesiden for højesteretten, den højeste forvaltningsdomstol og forfatningsdomstolen. DE: Hver delstat beslutter, og på føderalt plan besluttet det, hvilke oplysninger man leverer online.

³⁷ Dataene vedrører 2015 og er indsamlet i samarbejde med gruppen af kontaktpersoner vedrørende de nationale retssystemer.

– Ydelse af retshjælp –

"Der ydes retshjælp til dem, der ikke har tilstrækkelige midler, hvis en sådan hjælp er nødvendig for at sikre effektiv adgang til domstolsprøvelse" (EU's charter om grundlæggende rettigheder, artikel 47, stk. 3). Figur 19 viser medlemsstaternes budgetbevilling til retshjælp pr. indbygger. Alle medlemsstater rapporterede, at der er afsat et budget.

Figur 19: Årligt offentligt budget, der er afsat til retshjælp* (EUR pr. indbygger) (kilde: CEPEJ-undersøgelse)

* I visse medlemsstater kan retsvæsenets aktører også dække en del af retshjælpen, og dette afspejles ikke i ovenstående tal.

Figur 20: Indkomstgrænse for retshjælp i en specifik forbrugersag* (forskelle i % mellem Eurostats fattigdomsgrænse og indkomstgrænsen) (kilde: Europa-Kommissionen sammen med Rådet for Advokatsamfund i Den Europæiske Union (CCBE)³⁸)

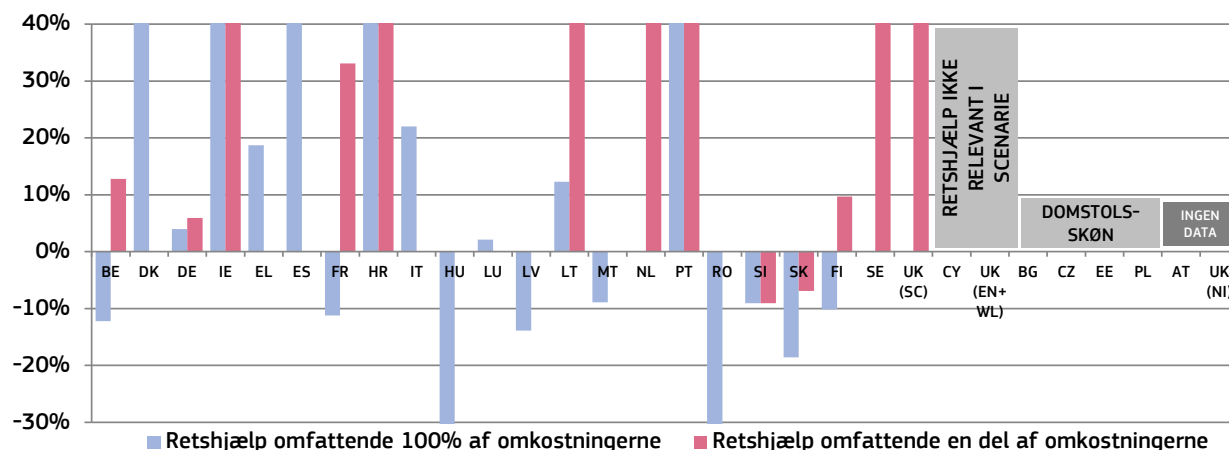
Ved sammenligningen af de budgetter, der er afsat til retshjælp, tages der ikke højde for de forskellige makroøkonomiske vilkår inden for EU. For at gøre sammenligningen bedre har man sammen med CCBE undersøgt et specifikt snævert scenarie med en forbrugertvist for at lave en opstilling af enkeltpersoners støtteberettigelse til retshjælp set i forhold til indkomstforholdene og levevilkårene i hver medlemsstat. Dataene i figur 20 vedrører dette specifikke scenarie. I betragtning af kompleksiteten af medlemsstaternes retshjælpssystemer bør alle sammenligninger foretages med forsigtighed, og der bør ikke generaliseres.³⁹

³⁸ Dataene vedrører 2015 og er blevet indsamlet via svar fra CCBE-medlemmer på et spørgeskema på baggrund af følgende specifikke scenarie: En tvist mellem en privatperson og en virksomhed (tvistens værdi er 3 000 EUR). I betragtning af at betingelserne for retshjælp afhænger af personens situation, blev der anvendt følgende scenarie: en ugift 35-årig ansøger i beskæftigelse uden forsørgerpligt samt med fast indkomst og i lejebolig.

³⁹ Medlemsstaterne anvender forskellige metoder ved fastlæggelse af grænsen for støtteberettigelse, f.eks. forskellige referenceperioder (månedlig/årlig indkomst). Ud over indkomstgrænsen anvender omtrent halvdelen af medlemsstaterne forskellige økonomiske og ikke-økonomiske formuegrænser. Der er ikke taget højde for de formuegrænser, som medlemsstaterne har fastsat. Nogle medlemsstaters retshjælpssystemer giver mulighed for med tilbagevirkende kraft at kræve den ydede retshjælp tilbagebetalt, når retshjælpsmodtagerens indkomst/formue stiger til over et vist beløb inden for et nærmere angivet antal år, efter at retshjælpen er ydet. I BE, BG, IE, ES, FR, HR, LV, LT, LU, MT, NL, PL, PT, RO og UK (SC) er visse kategorier af personer (f.eks. privatpersoner, der får dagpenge eller ydelser ved uarbejdsdygtighed eller til sundhedspleje) automatisk berettiget til at modtage retshjælp i civil- og handelsretlige tvister, uden at de behøver at fremlægge tal om deres økonomiske situation.

De fleste medlemsstater yder retshjælp på baggrund af ansøgerens indkomst.⁴⁰ I figur 20 nedenfor sammenlignes indkomstgrænsen i % for ydelse af retshjælp⁴¹ med Eurostats grænser for *fattigdomsrisiko* (Eurostat-grænse).⁴² Hvis støtteberettigelsen til retshjælp angives som 20 %, betyder det, at en ansøger med en indkomst, der er 20 % højere end Eurostat-grænsen, kan modtage retshjælp. Hvis støtteberettigelsen til retshjælp viser -20 %, betyder det derimod, at indkomstgrænsen vedrørende retshjælp angives som 20 % lavere end Eurostat-grænsen. Dette giver en sammenlignende oversigt over de indkomstgrænser, medlemsstaterne anvender til at yde retshjælp i dette specifikke scenarie.

Nogle medlemsstater har et retshjælpssystem, der yder dækning på 100 % af retsomkostningerne (fuld retshjælp), suppleret med et system, som dækker dele af omkostningerne (delvis retshjælp). Nogle medlemsstater har enten kun et helt eller kun et delvist retshjælpssystem.

* De fleste medlemsstater anvender den disponible indkomst ved fastsættelse af grænsen for støtteberettigelse til retshjælp, undtagen DK, FR, NL, PT, som anvender bruttoindkomsten. BG: Retshjælp, som dækker 100 % af omkostningerne, ydes til personer, som er berettiget til at få en månedlig godtgørelse i socialhjælp, DE: Beløbet for indkomstgrænsen er baseret på "Prozesskostenhilfebekanntmachung 2015" og på de gennemsnitlige årlige boligomkostninger i DE i 2013 (SILC). IE: Ud over indkomsten skal ansøgeren også kunne vise, at betalingen af et finansielt bidrag ville udgøre en urimelig byrde for vedkommende. LV: Et indkomstinterval mellem 128,06 og 320 EUR alt efter ansøgerens bopæl. Satsen er baseret på den aritmetiske middelværdi. FI: Beløbet for indkomstgrænsen er baseret på grænsen for tilgængelige midler for en privatperson uden forsørgerpligt og med gennemsnitlige årlige boligomkostninger i FI i 2013 (SILC). UK (SC): Tvistens værdi (3 000 EUR) ville blive behandlet ifølge småkravsproceduren, og for disse er der ikke fuld retshjælp.

– Indgivelse af et krav online –

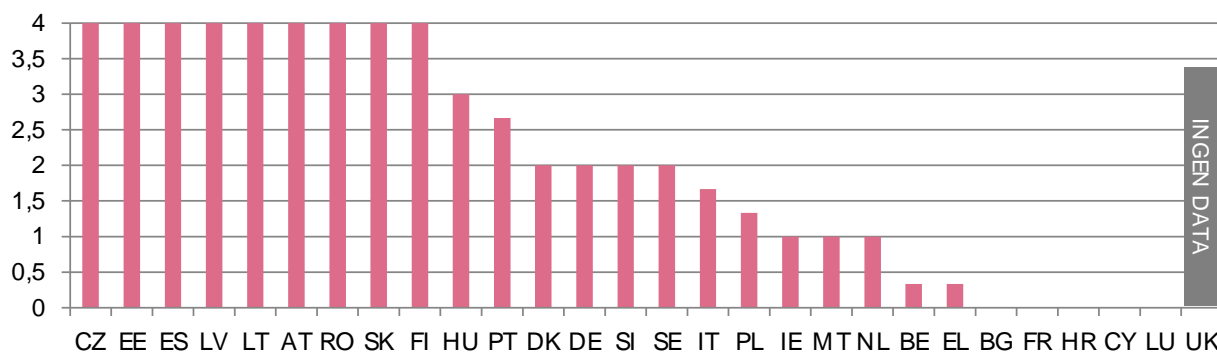
Elektronisk indgivelse af krav og elektronisk kommunikation mellem domstole og advokater er et andet element, der skal fremme adgangen til domstolsprøvelse og reducere forsinkelser og omkostninger. IKT-systemer ved domstolene spiller også en stadig større rolle ved samarbejde på tværs af grænserne mellem retsmyndigheder og fremmer dermed gennemførelsen af EU-lovgivning.

⁴⁰ Yderligere kriterier, som medlemsstaterne kan anvende til at yde retshjælp til privatpersoner såsom sagens realitet, er ikke afspejlet i dette scenarie.

⁴¹ Dataene vedrører de indkomstgrænser, der var gældende i 2015.

⁴² Kilde: Europæisk undersøgelse om indkomstforhold og levevilkår, Eurostat-tabel *ilc_li01*, <http://ec.europa.eu/eurostat/web/income-and-living-conditions/data/database>

Figur 21: Elektronisk indgivelse af krav* (0 = tilgængelig i 0 % af domstolene, 4 = tilgængelig i 100 % af domstolene⁴³) (kilde: CEPEJ-undersøgelse)

* PL: Muligheden for at anlægge en sag ved retten ad elektronisk vej eksisterer kun for sager om betalingsordrer. RO: Man kan anlægge sag ved domstolene via e-mail. Efterfølgende skal dokumentet printes ud og tilføjes til sagsakterne.

Figur 22: Benchmarking af småkravsprocedurer online (kilde: 13. benchmarkingrapport om e-forvaltning, undersøgelse under udarbejdelse for Europa-Kommissionen, Generaldirektoratet for Kommunikationsnet, Indhold og Teknologi)⁴⁴

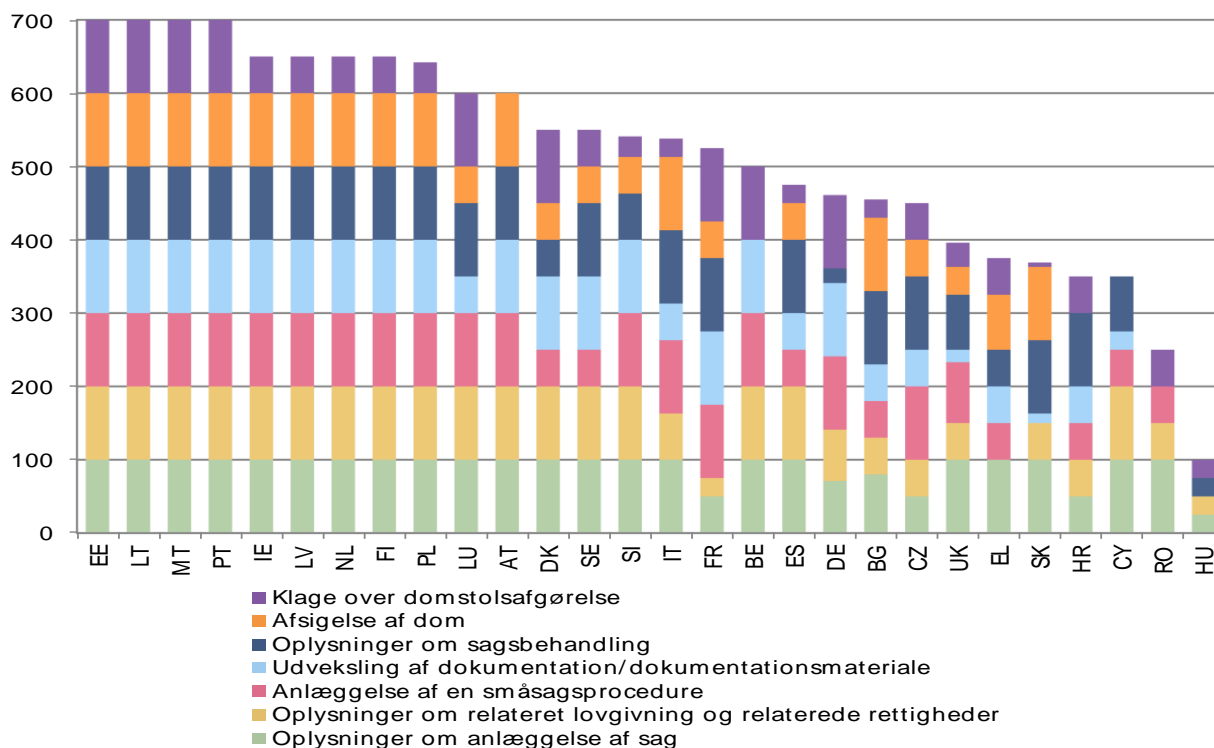
Lette måder til at anlægge småkrav, uanset om det er på nationalt eller europæisk plan, er af afgørende betydning for forbedringen af borgernes adgang til domstolsprøvelse og for borgernes mulighed for at udøve deres forbrugerrettigheder bedst muligt. Onlineprocedurerne for småkrav på tværs af grænserne får ligeledes stadig stigende betydning som reaktion på den e-handel, der foregår på tværs af grænserne. Et af Europa-Kommissionens politiske mål er derfor at forenkle og fremskynde småkravsprocedurerne ved at forbedre kommunikationen mellem retsmyndighederne og gøre intelligent brug af IKT-systemer. Det ultimative mål er at mindske den administrative byrde for alle brugergrupper, nemlig domstolene, retsvæsenets aktører og slutbrugerne. Til den 13. benchmarkingrapport om e-forvaltning, der var bestilt af Europa-Kommissionen, blev vurderingen af småkravsproceduren foretaget af en gruppe forskere (såkaldte "mystery shoppers").⁴⁵ Formålet var at finde ud af, om bestemmelserne om offentlige onlinetjenesteydelser var udformet med fokus på brugernes behov.⁴⁶

⁴³ Dataene vedrører 2014. Udstyrsprocent fra 100 % (udstyr i fuld anvendelse) til 0 % (udstyr ikke-eksisterende) viser den funktionelle tilstedeværelse i domstolene af det udstyr, der er omfattet af diagrammet, jf. følgende skala: 100 % = 4 point hvis gældende for alle sager/1,33 point pr. specifik sag, 50-99 % = 3 point hvis gældende for alle sager/1 point pr. specifik sag, 10-49 % = 2 point hvis gældende for alle sager/0,66 point pr. specifik sag, 1-9 % = 1 point hvis gældende for alle sager/0,33 point pr. specifik sag. Sagen vedrører den type retssager, der behandles (civil- og handelsretlige, strafferetlige, forvaltningsretlige eller andre former).

⁴⁴ Dataene vedrører 2015. Til offentliggørelse på adressen: <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/>

⁴⁵ "Mystery shoppers" har fået træning i og orientering om at observere, opleve og måle en procedure (for offentlig tjeneste) ved at optræde som en mulig bruger.

⁴⁶ Med dette formål for øje optrådte de enkelte forskere som almindelige borgere, og varigheden af deres vurdering var tidsbegrænset, idet deres "tilværelse" som mystery shopper var begrænset til en enkelt dags vurdering af en livsbegivenhed. Dette betød, at hvis en bestemt funktion ikke kunne findes inden for dette tidsrum, blev svaret nej.

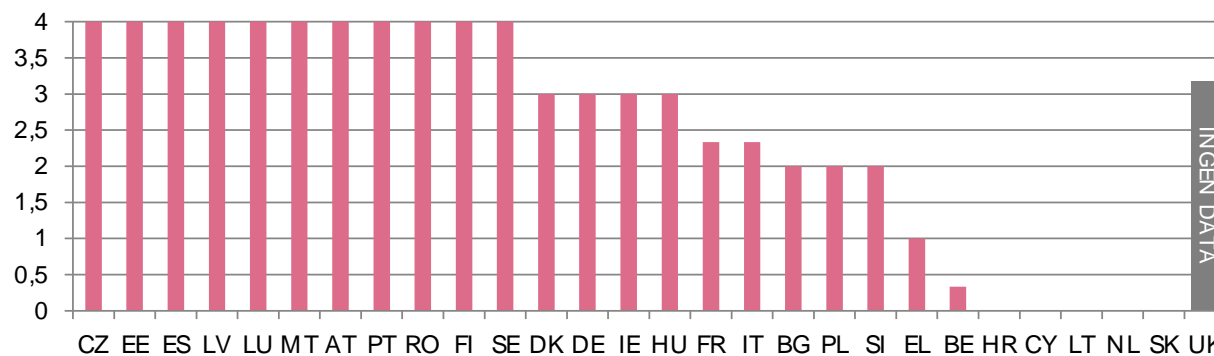

* Medlemsstaterne modtog kun 100 point pr. kategori, hvis tjenesten var fuldt tilgængelig online via en central portal. De modtog 50 point, hvis det kun var oplysninger om tjenesten, der var tilgængelige online.

Sammenlignet med figurene for året før viser diagrammet en forbedring i tilgængeligheden i alle syv kategorier. Der var forbedringer i 19 medlemsstater sammenlignet med sidste år, mens resultaterne ikke var dårligere i nogen af medlemsstaterne.

– **Kommunikation mellem domstole og advokater** –

Figur 23: Elektronisk kommunikation (0 = tilgængelig i 0 % af domstolene, 4 = tilgængelig i 100 % af domstolene⁴⁷) (kilde: CEPEJ-undersøgelse)

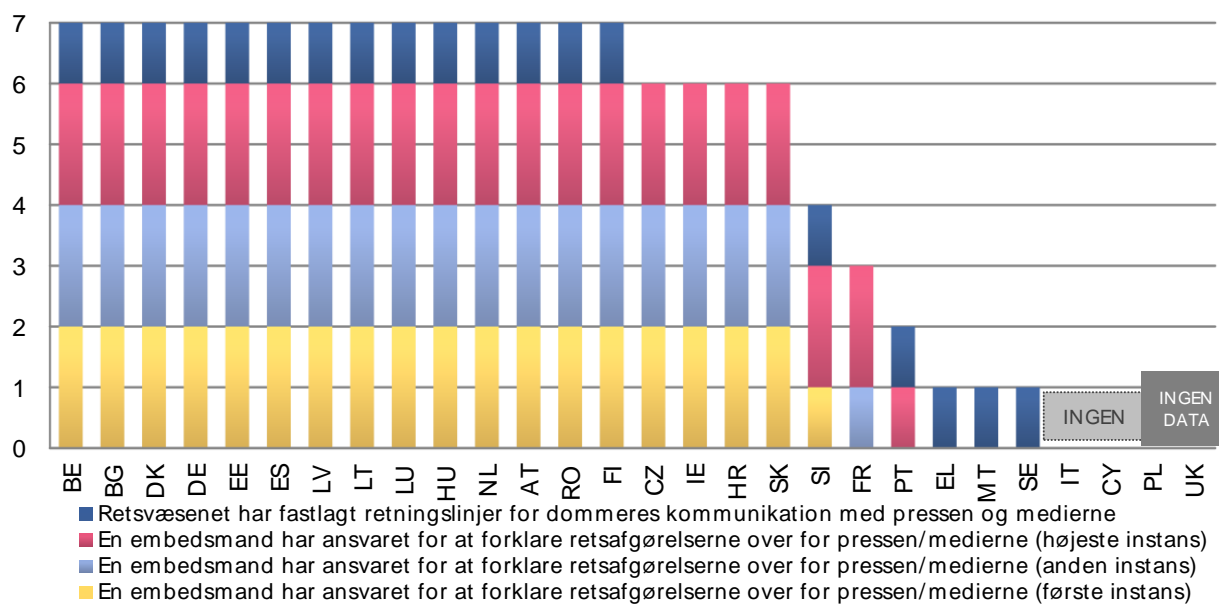

– **Kommunikation med medierne** –

⁴⁷ Dataene vedrører 2014. Udstyrsprocent fra 100 % (udstyr i fuld anvendelse) til 0 % (udstyr ikke-eksisterende) viser den funktionelle tilstedeværelse i domstolene af det udstyr, der er omfattet af diagrammet, jf. følgende skala: 100 % = 4 point hvis gældende for alle sager/1,33 point pr. specifik sag, 50-99 % = 3 point hvis gældende for alle sager/1 point pr. specifik sag, 10-49 % = 2 point hvis gældende for alle sager/0,66 point pr. specifik sag, 1-9 % = 1 point hvis gældende for alle sager/0,33 point pr. specifik sag. Sagen vedrører den type retssager, der behandles (civil- og handelsretlige, strafferetlige, forvaltningsretlige eller andre former).

Ved at modtage og formidle forståelige og rettidige oplysninger fungerer medierne som en kanal, der bidrager til adgangen til retssystemerne og domstolenes arbejde.

Figur 24: Forholdet mellem domstolene og pressen/medierne* (kilde: Europa-Kommissionen⁴⁸)

* For hver instans (første, anden og tredje) kan der gives to point, hvis civil- og handelsretlige samt forvaltningsretlige sager er omfattet. Hvis kun en af sagstyperne er omfattet (f.eks. enten civil- og handelsretlige sager eller forvaltningsretlige sager), gives der kun et enkelt point. DE: Hver delstat har sine egne retningslinjer for dommere om kommunikation med pressen og medierne. SE: Dommere opfordres aktivt til at kommunikere deres egne retsafgørelser ud til medierne. Endvidere er der etableret en mediegruppe bestående af dommere fra alle tre instanser.

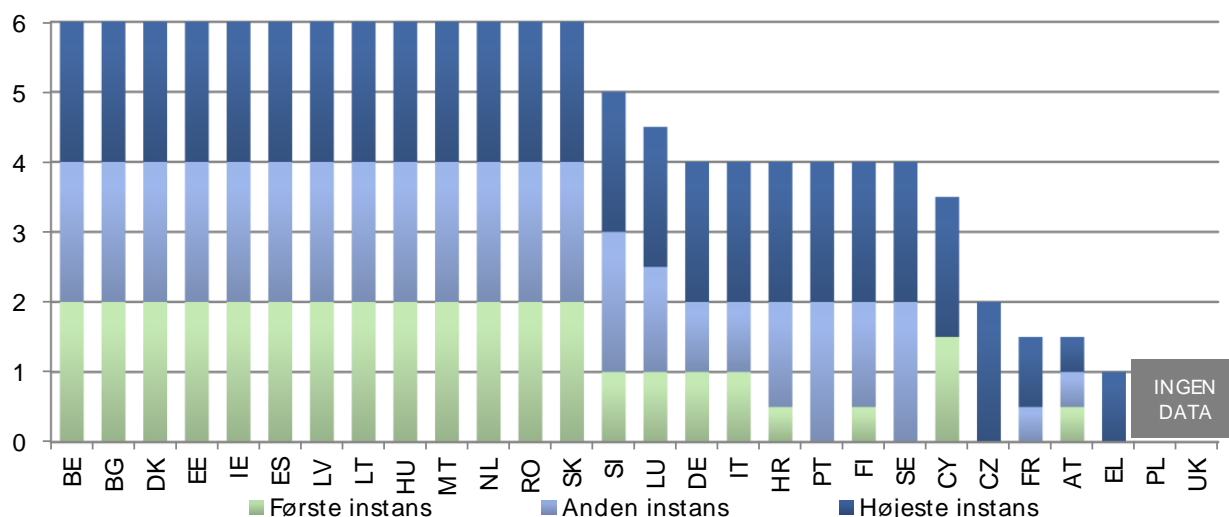
– Adgang til retsafgørelser –

Offentliggørelse af retsafgørelser online bidrager til at fremme gennemsigtigheden og forståelsen af retssystemet og hjælper borgere og virksomheder med at træffe informerede beslutninger ved adgang til retssystemet. Det kan også bidrage til at øge kontinuiteten vedrørende retspraksis.

Figur 25: Adgang til offentliggjorte retsafgørelser online* (civil- og handelsretlige samt administrative sager, alle instanser) (kilde: Europa-Kommissionen⁴⁹)

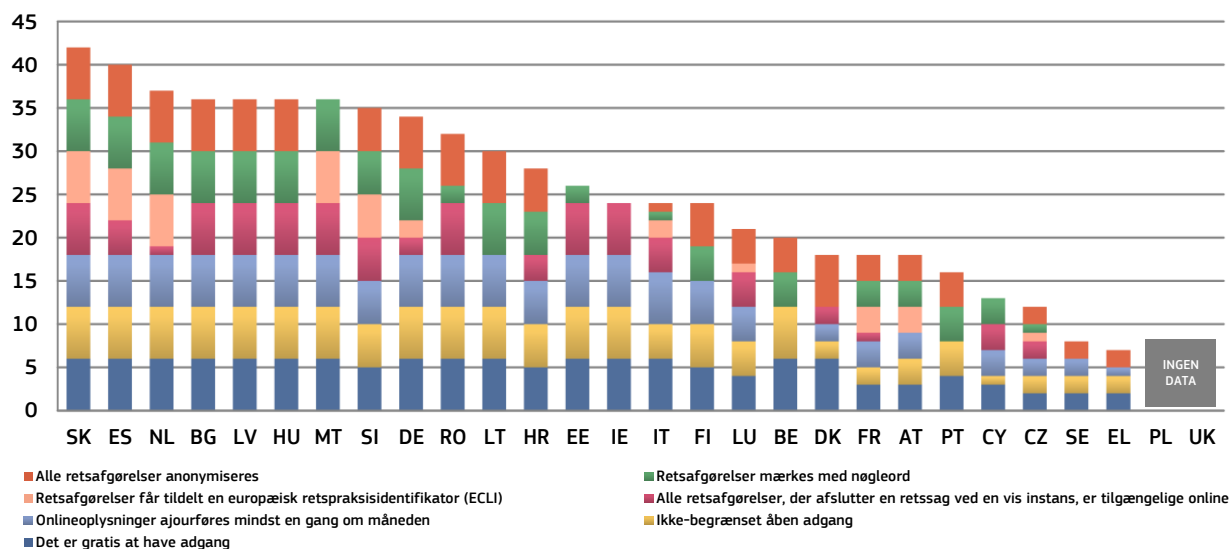
⁴⁸ Dataene vedrører 2015 og er indsamlet i samarbejde med gruppen af kontaktpersoner vedrørende de nationale retssystemer.

⁴⁹ Dataene vedrører 2015 og er indsamlet i samarbejde med gruppen af kontaktpersoner vedrørende de nationale retssystemer.

* For hhv. civil- og handelsretlige samt forvaltningsretlige sager blev der givet ét point for hver instans, hvor retsafgørelser for alle domstole er tilgængelige online for offentligheden (0,5 point hvis retsafgørelser kun foreligger for visse domstole). Hvis en medlemsstat kun har to instanser, er der givet point for tre instanser ved at kopiere dataene fra den pågældende højere instans til den ikke-eksisterende instans. Hvis f.eks. en medlemsstat kun har den første og den højeste instans – og hvor den højeste instans får to point, blev der også givet to point til den (ikke-eksisterende) anden instans. For de medlemsstater, der ikke skelner mellem forvaltningsretlige og civil- og handelsretlige sager, er der givet samme antal point for begge retsområder. For nogle medlemsstater er det ikke alle retsafgørelser, som gøres tilgængelige online. CZ: Nogle forvaltningsretlige afgørelser i første instans gøres tilgængelige på den højeste forvaltningsdomstols hjemmeside. DE: Hver delstat beslutter, og på føderalt niveau besluttet det, om retsafgørelser i de respektive domstole gøres tilgængelige online. IT: Retssafgørelser i første og anden instans i civil- og handelsretlige sager er kun tilgængelige online for parterne. SE: Offentligheden har ret til at læse alle retsafgørelser eller afgørelser i det omfang, de ikke er af fortrolig karakter. RO: Der blev gennemført onlinetilgængelighed for offentligheden vedrørende retsafgørelser i december 2015.

Figur 26: Ordninger til offentliggørelse online af retsafgørelser i alle instanser* – civil- og handelsretlige og forvaltningsretlige sager (kilde: Europa-Kommissionen⁵⁰)

* For hver instans (første, anden og tredje) kan der gives to point, hvis civil-/handelsretlige sager og forvaltningsretlige sager er omfattet. Hvis kun en kategori af sager er omfattet (f.eks. enten civil-/handelsretlige sager eller forvaltningsretlige sager) gives kun et point. I nogle medlemsstater (IE, MT, EE) beslutter dommerne, om retsafgørelserne skal anonymiseres. IE: Familieret, børneforsorg og visse andre retssager, hvor loven kræver, at

⁵⁰ Dataene vedrører 2015 og er indsamlet i samarbejde med gruppen af kontaktpersoner vedrørende de nationale retssystemer.

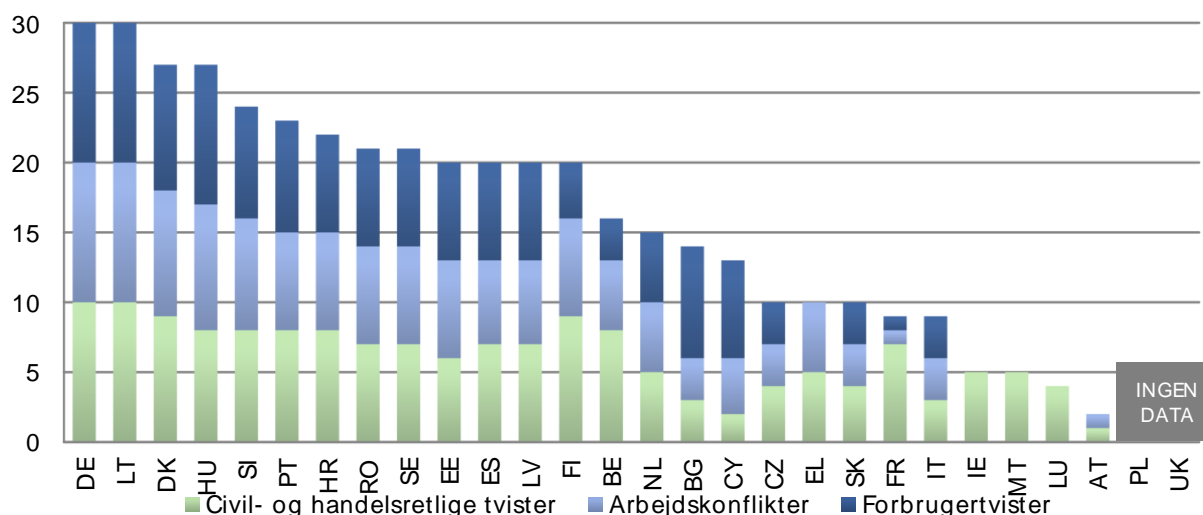

retsafgørelserne anonymiseres. MT: Alle familiesager anonymiseres. DE: Onlineoffentliggørelse af et udvalg af retsafgørelser i de fleste delstater, mærkning af retsafgørelser med nøgleord i nogle delstater, ECLI-system ved den føderale forfatningsdomstol, den føderale forvaltningsdomstol og den føderale arbejdsret. IT: Retsafgørelser i første og anden instans i civil- og handelsretlige sager er kun tilgængelige online for parterne. RO: Der blev gennemført onlinetilgængelighed for offentligheden vedrørende retsafgørelser i december 2015, og afgørelser tilbage til 2007 bliver efterhånden uploadet.

– Adgang til alternative tvistbilæggelsesmetoder –

Adgang til retlig prøvelse er ikke begrænset til domstole, men gælder ligeledes for andre muligheder uden for domstolene. Alle medlemsstater, der leverede data, har iværksat alternative tvistbilæggelsesmetoder. Ved at fremme og ansøre den frivillige anvendelse deraf med henblik på at informere og øge opmærksomheden bidrager man til at forbedre adgangen til at få prøvet sin sag. Figur 27 omfatter alle metoder til alternativ tvistbilæggelse end indbringelse af tvister for domstolene. Mægling, forlig og voldgift er de mest almindelige metoder til alternativ tvistbilæggelse.

Figur 27: Fremme af og incitamenter for anvendelse af alternative tvistbilæggelsesmetoder* (kilde: Europa-Kommissionen⁵¹)

* Aggregerede indikatorer baseret på følgende indikatorer: 1) hjemmesider med oplysninger om alternativ tvistbilæggelse (ATB), 2) PR-kampagner i medierne, 3) brochurer til offentligheden, 4) domstolen arrangerer på anmodning specifikke informationsmøder om alternativ tvistbilæggelse, 5) koordinator for alternativ tvistbilæggelse/mægling ved domstole, 6) offentliggørelse af evalueringer af anvendelsen af alternativ tvistbilæggelse, 7) offentliggørelse af statistikker om anvendelsen af alternativ tvistbilæggelse, 8) retshjælp dækker (delvist eller helt) de omkostninger, der er forbundet med alternativ tvistbilæggelse, 9) hel eller delvis refusion af retsafgifter, herunder stempelafgifter, hvis den alternative tvistbilæggelse lykkes, 10) intet krav om advokat i proceduren med alternativ tvistbilæggelse, 11) dommer kan fungere som mægler, 12) andet. For hver af disse 12 indikatorer blev der givet ét point. For hvert retsomsråde kunne der højst gives 12 point. I nogle medlemsstater (ES, FR, LT) er forligsprocedurer inden retsforhandlingerne obligatoriske i arbejdskonflikter. Desuden er retslig mægling obligatorisk i ES, når retssagen er påbegyndt. IE: Fremme og incitamenter vedrører kun familiesager. IT: Dommere kan fungere som forligsmægler i en sag, og i så fald kan forliget tvangsfuldbyrdes. LV: I arbejdskonflikter opkræves der ingen retsafgifter.

⁵¹ Dataene vedrører 2015 og er indsamlet i samarbejde med gruppen af kontaktpersoner vedrørende de nationale retssystemer.

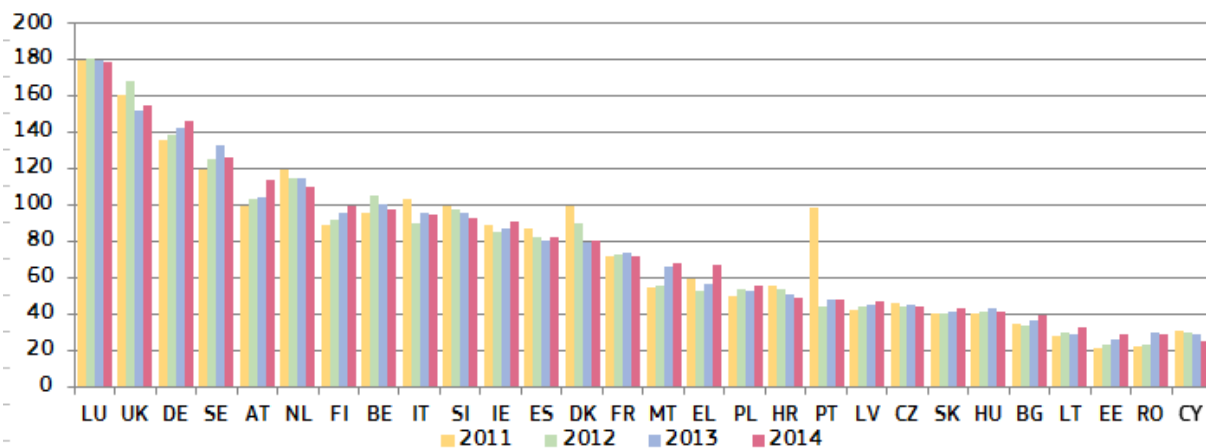
3.2.2 Ressourcer

Det er nødvendigt med tilstrækkelige ressourcer, for at retssystemet fungerer godt, og at have sørget for de rette betingelser ved domstolene og have nogle velkvalificerede medarbejdere. Uden et tilstrækkeligt antal medarbejdere med de nødvendige kvalifikationer og kompetencer samt adgang til videreuddannelse bliver retssagers og afgørelses kvalitet sat på spil.

– Finansielle ressourcer –

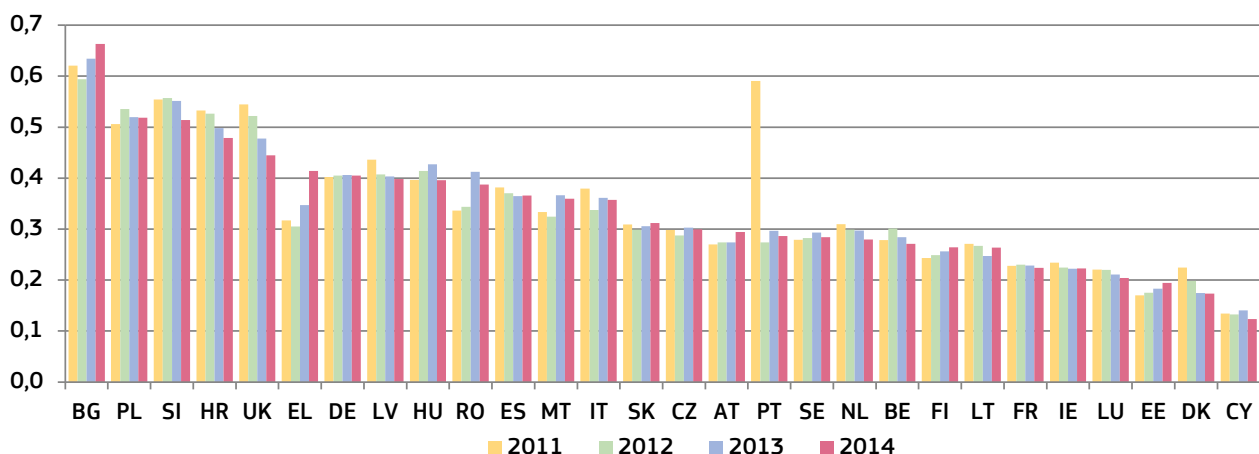
Figurerne nedenfor viser det budget, der for øjeblikket bruges på domstolene, først pr. indbygger (figur 28) og dernæst som andel af bruttonationalproduktet (figur 29).⁵²

Figur 28: Den offentlige sektors samlede udgifter til domstole* (i EUR pr. indbygger) (kilde: Eurostat)

* Dataene for ES; LT, LU, NL og SK er foreløbige.

Figur 29: Den offentlige sektors udgifter til domstole* (som procentdel af bruttonationalproduktet) (kilde: Eurostat)

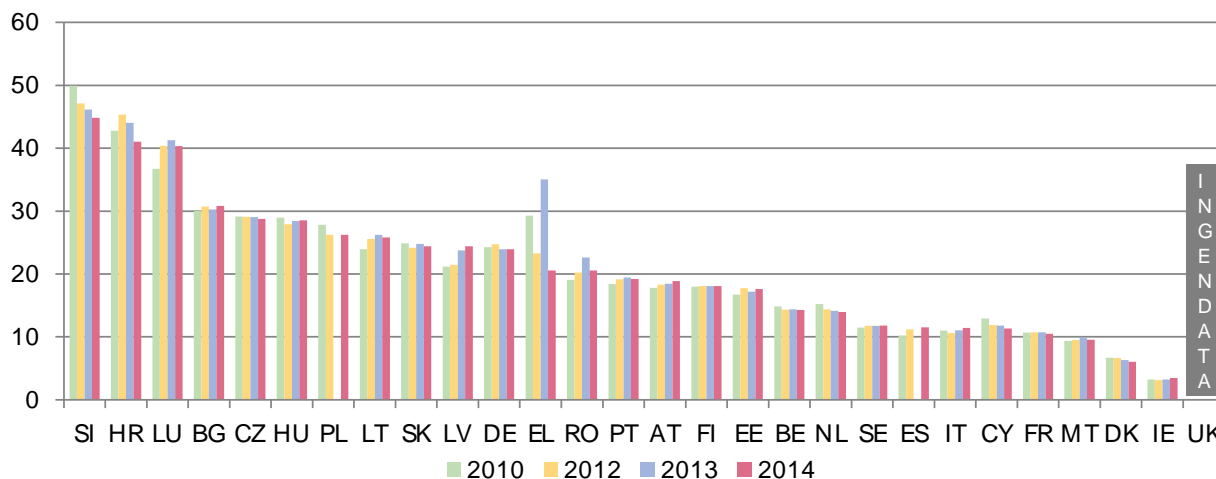
⁵² Kilde: Den offentlige sektors samlede (faktiske) udgifter til administration, drift eller understøttelse af forvaltningsretlige, civilretlige og strafferetlige domstole og retssystemet, herunder retternes håndhævelse af bøder og retlige forlig og forvaltningen af prøveløsladelsessystemer og retshjælp – retlig repræsentation og rådgivning på vegne af myndighederne eller på vegne af andre, som finansieres af eller modtager ydelser fra myndighederne; forvaltning af fængsler medtages ikke (nationalregnskabsdata, formålsklassifikation for offentlig forvaltning og service (COFOG), gruppe 03.3), Eurostat-tabel gov_10a_exp, <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

* Dataene for ES; LT, LU, NL og SK er foreløbige.

– Menneskelige ressourcer –

Menneskelige ressourcer er et vigtigt aktiv for retssystemet. Ligevægt mellem kønnene blandt dommerne sikrer supplerende ekspertise, kompetencer og erfaring og afspejler sammensætningen i samfundet.

Figur 30: Antal dommere* (pr. 100 000 indbyggere) (kilde: CEPEJ-undersøgelse)

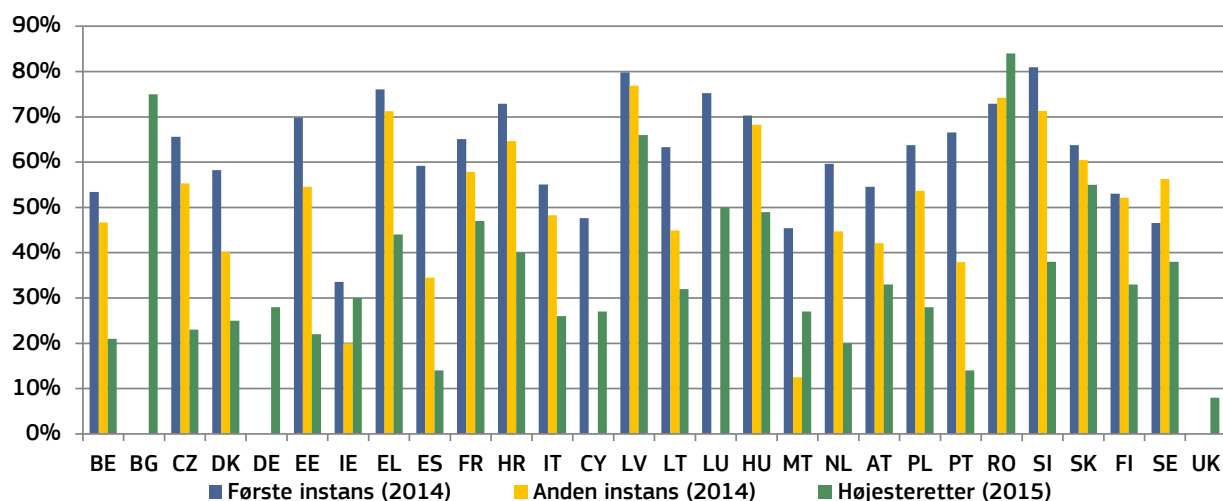
* Denne kategori omfatter ifølge CEPEJ-metoden dommere på fuld tid. Den omfatter ikke "Rechtspflieger"/"court clerks", som findes i nogle medlemsstater. EL: Det samlede antal juridiske dommere omfatter forskellige kategorier for den ovenfor angivne periode, hvilket til dels forklarer udsvingene.

Figur 31: Andel af kvindelige juridiske dommere ved domstole i første og anden instans og højesteret (kilde: Europa-Kommissionen (højesteret)⁵³ og CEPEJ-undersøgelse (første og anden instans))

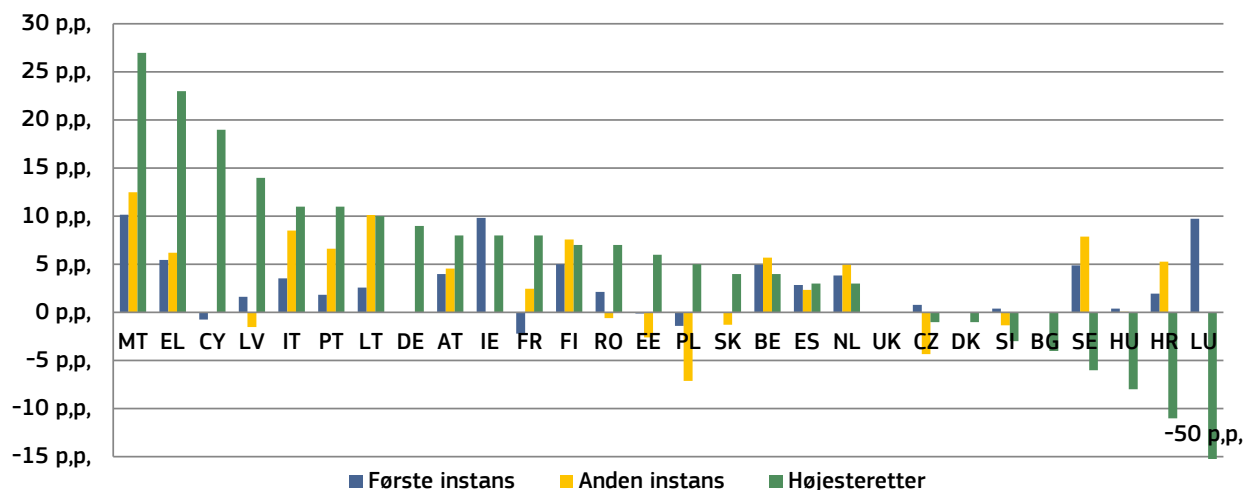
Syv medlemsstater oplyser, at der er ligevægt mellem kønnene⁵⁴ for dommere i begge instanser, og 14 oplyser, at der med hensyn til kvindelige dommere er mere end ligevægt mellem kønnene i mindst én af de to instanser. På højesteretsniveau oplyser 19 medlemsstater imidlertid, at antallet af kvindelige juridiske dommere er under – i nogle tilfælde langt under – 40 %.

⁵³ Kilde med hensyn til data for højesteretter: Europa-Kommissionens database over kvinder og mænd inden for beslutningstagning: http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/gender-decision-making/database/index_en.htm

⁵⁴ Det anses, at der er ligevægt mellem kønnene, når der er mellem 40 og 60 % af hvert køn. Europa-Kommissionen, Strategisk indsats for ligestilling mellem kønnene 2016-2019, SWD(2015) 278 final, af 3. december 2015: http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/document/files/strategic_engagement_da.pdf

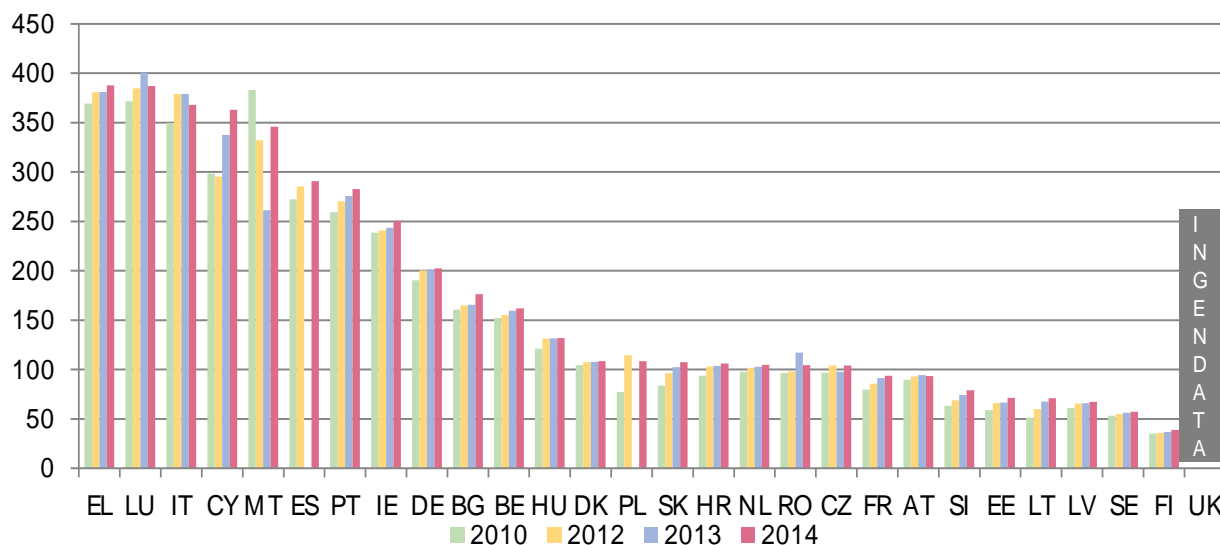
Figur 32: Udsving i andel af kvindelige juridiske dommere ved domstole i både første og anden instans i perioden 2010-2014 samt ved højesteret i perioden 2010-2015* (forskul i procentpoint) (kilde: Europa-Kommissionen (højesterer)⁵⁵ og CEPEJ-undersøgelse (første og anden instans))

* LU: Andelen af kvindelige juridiske dommere i højesteret faldt fra 100 % i 2010 til 50 % i 2015.

⁵⁵ Kilde med hensyn til data for højesteretter: Europa-Kommissionens database over kvinder og mænd inden for beslutningstagning: http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/gender-decision-making/database/index_en.htm

Figur 33: Antal advokater* (pr. 100 000 indbyggere) (kilde: CEPEJ-undersøgelse)

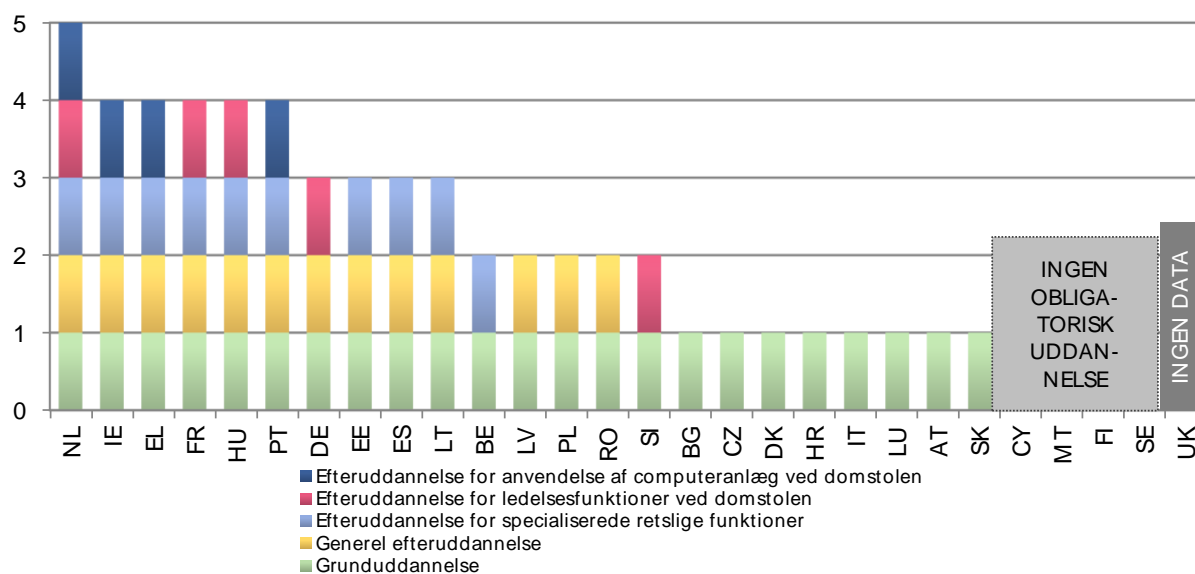

* En advokat er en person, der er kvalificeret og autoriseret i henhold til national ret til at procedere og optræde på vegne af sin klient, udøve erhvervet som advokat, have møderet for retterne eller rådgive og repræsentere sine klienter i retlige anliggender (Henstilling Rec(2001)21 fra Europarådets Ministerkomité til medlemsstaterne om frihed til at udøve erhvervet som advokat).

– Uddannelse –

Fremme af uddannelse som led i personalepolitikken er et nødvendigt redskab for at opretholde og forbedre retssystemernes kvalitet. Uddannelse af dommere og anklagere, bl.a. i retslige kompetencer, er også et vigtigt bidrag til retsafgørelsernes kvalitet og den domstolsservice, der leveres til borgerne. Dataene nedenfor omfatter uddannelse af dommere og anklagere inden for mange forskellige områder, bl.a. vedrørende kommunikation med parterne og pressen.

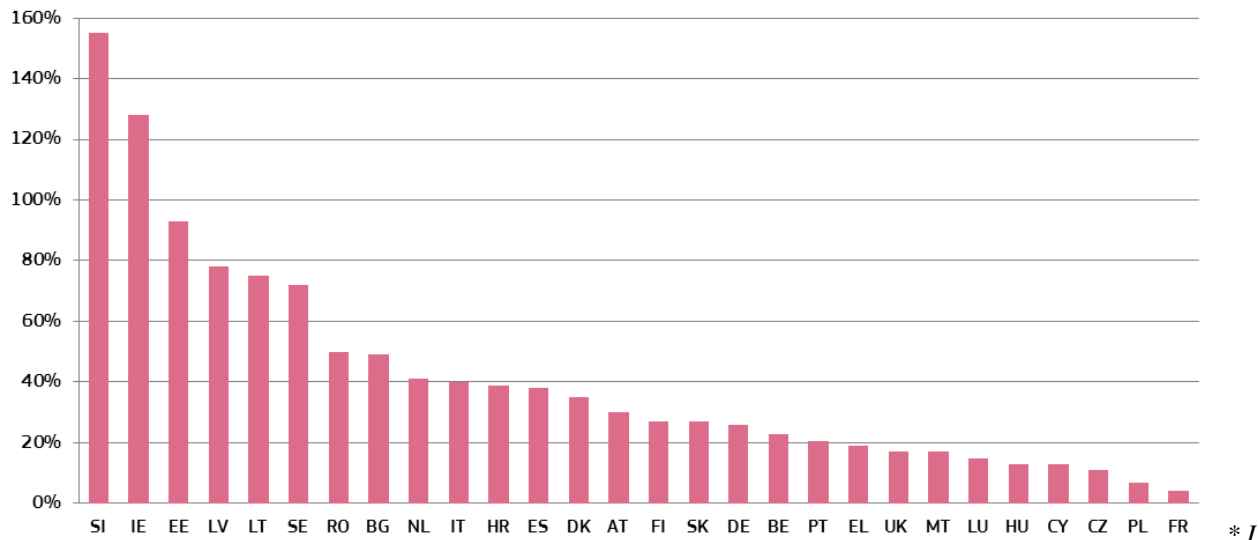
Figur 34: Obligatorisk uddannelse af dommere* (kilde: CEPEJ-undersøgelse)⁵⁶

⁵⁶ Dataene vedrører 2014.

* Følgende medlemsstater tilbyder ikke uddannelse i visse kategorier: MT (grunduddannelse), DK (specialfunktioner), EL, IE, MT og ES (ledelsesfunktioner), BG, EE og MT (anvendelse af computeranlæg). I alle andre tilfælde tilbydes der uddannelse, men den er valgfri.

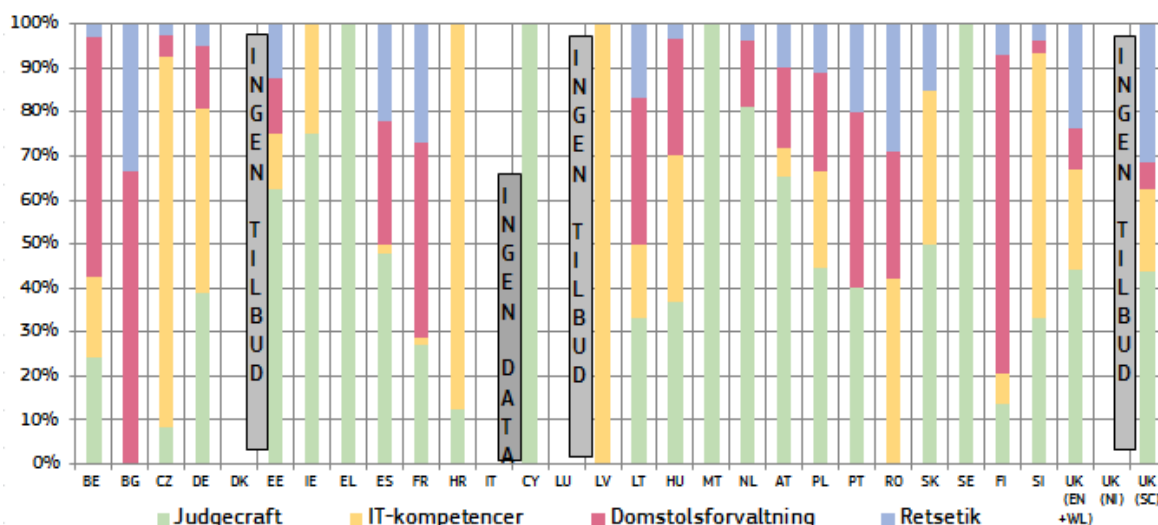
Figur 35: Dommere, der deltager i videreuddannelsesaktiviteter i EU-ret eller i en anden medlemsstats ret* (i procentdel af det samlede antal dommere) (kilde: Europa-Kommissionen, "European judicial training 2015"⁵⁷)

* I nogle få tilfælde, som medlemsstaterne har informeret om, overstiger forholdet mellem antallet af deltagere og det aktuelle antal medlemmer af dommerstanden 100 %, hvilket betyder, at deltagerne deltog i mere end én uddannelsesaktivitet i EU-ret.

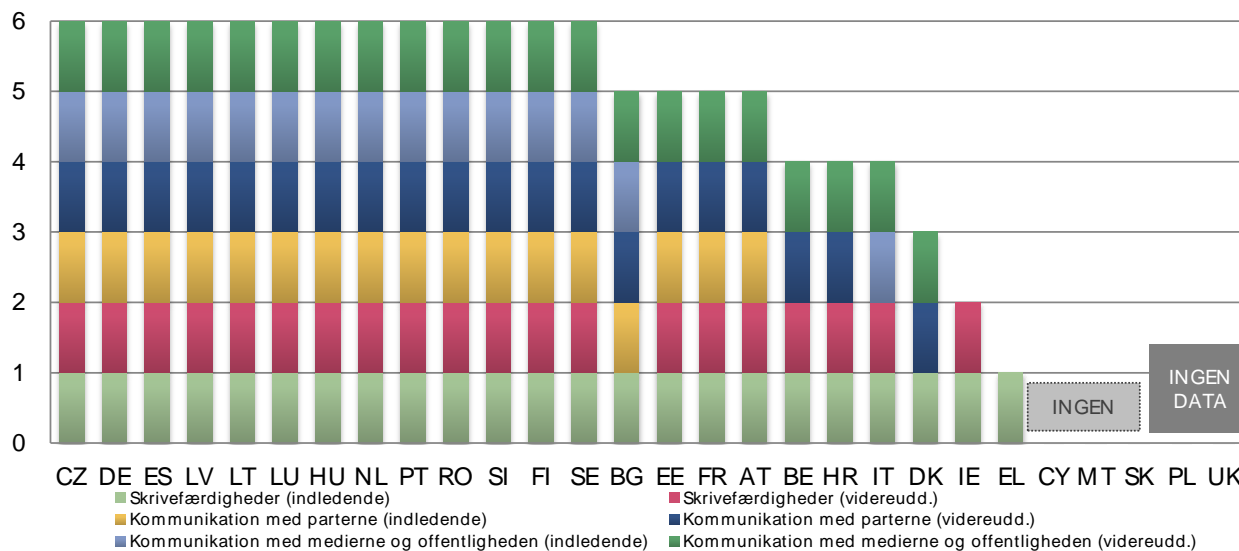
⁵⁷ I 2011 fastsatte Europa-Kommissionen et mål om, at halvdelen af alle retsvæsenets aktører i EU skulle have deltaget i uddannelse i EU-ret eller i en anden medlemsstats ret inden 2020, dvs. 5 % om året i gennemsnit. Rapporten "European judicial training 2015" (findes på adressen: http://ec.europa.eu/justice/criminal/files/final_report_2015_en.pdf) beskriver, hvordan det går med at nå dette mål. Dataene vedrører 2014.

Figur 36: Procentdel af videreuddannelsesaktiviteter for dommere og anklagere vedrørende forskellige typer retslige kompetencer* (kilde: Europa-Kommissionen⁵⁸)

* Tabellen viser fordelingen af videreuddannelsesaktiviteter for dommere og anklagere (dvs. dem, der finder sted efter grunduddannelsesperioden for at blive dommer) i hvert af de fire udpegede områder som en procentdel af totalen. Juridiske uddannelsesaktiviteter er ikke taget i betragtning. Myndighederne for uddannelse af dommere og anklagere i DK, LU, UK(NI) tilbød ikke specifikke uddannelsesaktiviteter vedrørende de udvalgte kompetencer.

Figur 37: Adgang til uddannelse for dommere i kommunikation med parterne og pressen (kilde: Europa-Kommissionen⁵⁹)

3.2.3 Vurderingsværktøjer

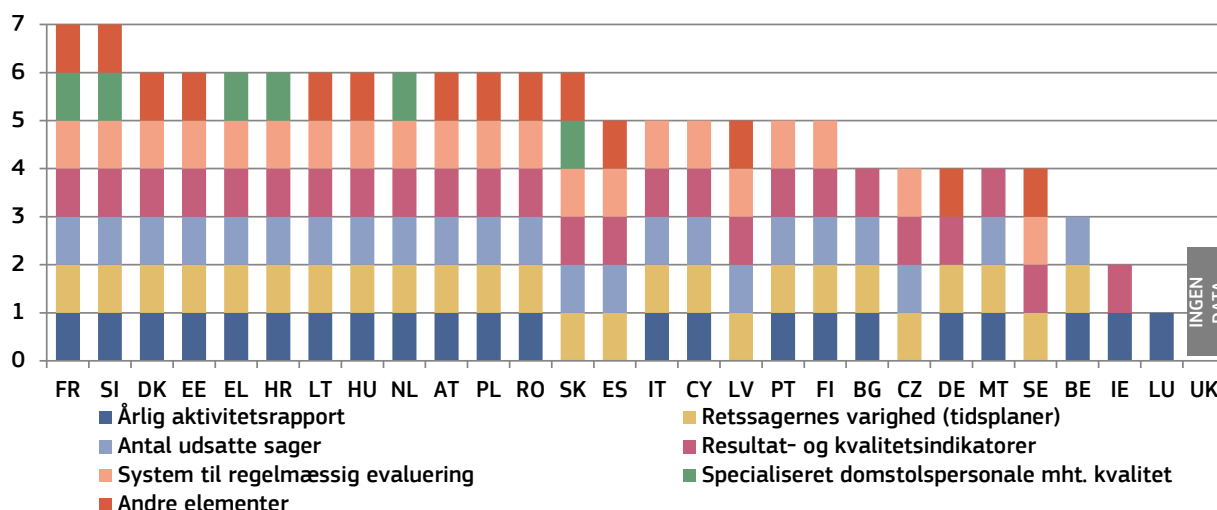
For at forbedre retssystemernes kvalitet kræves der værktøjer til at vurdere, hvordan de fungerer. Overvågning og evaluering af domstolens aktiviteter bidrager til at forbedre domstolens

⁵⁸ Dataene vedrører 2014 og er blevet indsamlet i samarbejde med Det Europæiske Netværk for Uddannelse af Dommere og Anklagere, som repræsenterer EU's uddannelsesinstitutioner for dommere og anklagere. Efteruddannelse i "dommerhåndværket" omfatter f.eks. ledelse af retsmøder, skriftlig udfærdigelse af domme og retorik.

⁵⁹ Data vedrører 2015 og er indsamlet i samarbejde med gruppen af kontaktpersoner vedrørende de nationale retssystemer.

resultater ved at påvise mangler og behov og ved at gøre retssystemet parat til hurtigere at reagere på nuværende og kommende udfordringer. Hensigtsmæssige IKT-værktøjer kan give sagsstyring i realtid, standardiserede domstolsstatistikker, håndtering af efterslæb og automatiserede hurtige varslingsystemer. Det er også absolut nødvendigt med undersøgelser for at vurdere, hvordan retssystemerne virker set ud fra retsvæsenets aktørers og domstolsbrugernes synsvinkel. Ud over at der er foretaget undersøgelser, har man i EU's resultattavle for 2016 for retsområdet set nærmere på emnerne i og opfølgningen på undersøgelser foretaget blandt domstolsbrugere eller retsvæsenets aktører.

Figur 38: Adgang til overvågning og evaluering af domstolsvirksomhed* (kilde: CEPEJ-undersøgelse)⁶⁰

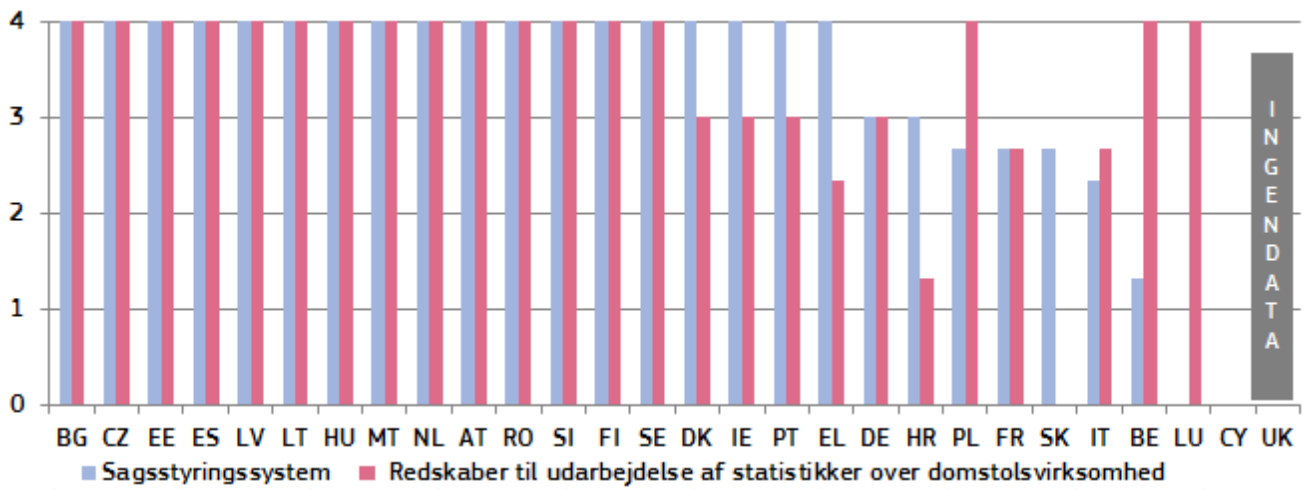
* Formålet med overvågningsordningen er at vurdere domstolenes daglige virksomhed ved hjælp af navnlig dataindsamling og statistiske analyser. Evalueringsordningen vedrører retssystemernes resultater, og der benyttes almindeligvis indikatorer og mål. I 2014 oplyste alle medlemsstater, at de havde en ordning, der gav dem mulighed for at overvåge antallet af indkomne sager og antallet af truffne afgørelser, hvilket gør disse kategorier irrelevante. På tilsvarende måde erstattede et dybdegående arbejde i 2015 den simple reference til kvalitetsstandarder som en evalueringskategori. Dette har gjort det muligt at slå de resterende kategorier sammen i en enkelt figur vedrørende overvågning og evaluering. Data om "øvrige elementer" omfatter f.eks. påklagede sager (EE og LV), retsmøder (SE) eller en række sager, der blev afsluttet inden for et nærmere bestemt tidsrum (DK).

Figur 39: IKT anvendt til sagsstyring og statistikker over domstolsvirksomhed* (vægtet indikator: min. = 0, maks. = 4⁶¹) (kilde: CEPEJ-undersøgelse)

⁶⁰ Dataene vedrører 2014.

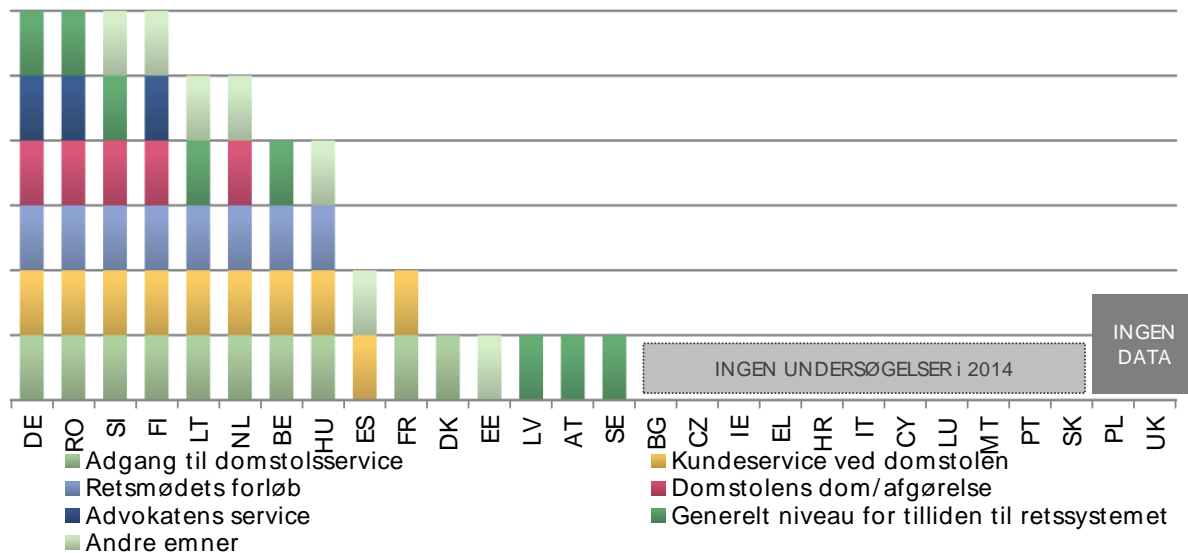
⁶¹ Dataene vedrører 2014. Udstyrsprocent fra 100 % (udstyr i fuld anvendelse) til 0 % (udstyr ikke-eksisterende) viser den funktionelle tilstedeværelse i domstolene af det udstyr, der er omfattet af diagrammet, jf. følgende skala: 100 % = 4 point hvis gældende for alle sager/1,33 point pr. specifik sag, 50-99 % = 3 point hvis gældende for alle sager/1 point pr. specifik sag, 10-49 % = 2 point hvis gældende for alle sager/0,66 point pr. specifik sag, 1-9 % = 1 point hvis gældende for alle sager/0,33 point pr. specifik sag. Sagen vedrører den type retssager, der behandles (civil- og handelsretlige, strafferetlige, forvaltningsretlige eller andre former).

* IE: Elektronisk sagsindlevering er obligatorisk for andre sager om personlig insolvens end konkursager og valgfri for småkrav.

Figur 40: Emner for undersøgelser foretaget blandt domstolsbrugere eller retsvæsenets aktører* (kilde: Europa-Kommissionen⁶²)

* Nogle medlemsstater, der ikke foretog undersøgelser i 2014, gjorde det i 2015 (IT) eller planlægger at gøre det i 2016 (IE).

Figur 41: Opfølgning på undersøgelser foretaget blandt domstolsbrugere eller retsvæsenets aktører (kilde: Europa-Kommissionen⁶³)

⁶² Dataene vedrører 2014 og er indsamlet i samarbejde med gruppen af kontaktpersoner vedrørende de nationale retsvæsen.

⁶³ Dataene vedrører 2014 og er indsamlet i samarbejde med gruppen af kontaktpersoner vedrørende de nationale retsvæsen.

